

jaarverantwoording 2020

.....

van de Stichting tot Beheer van het
Museum Boerhaave,
Rijksmuseum voor de Geschiedenis
van de Natuurwetenschappen en van
de Geneeskunde, Leiden

**rijksmuseum
boerhaave**

Inhoudsopgave

Jaarverantwoording 2020

Bestuursverslag	3
Publiek & Presentatie	6
Collecties	17
Development & Partnerships	19
Bedrijfsvoering & Financiën	20
Jaarrekening 2020	29
Balans per 31 december 2020	30
Categoriale exploitatierekening over 2020	31
Categoriale en functionele exploitatierekening 2020	32
Toelichting op de balans	35
Toelichting op de categoriale exploitatierekening	38
Resultaatbestemming	44
Bijlage 1: Prestatieverantwoording Model III	45
Bijlage 2: Bruiklenen, Aanwinsten, Schenkingen, Inschrijvingen	46
Controleverklaring	53

Bestuursverslag Rijksmuseum Boerhaave 2020

Het jaar 2020 was door de coronapandemie zeer ongewoon, en anders dan we ons ooit hadden kunnen voorstellen. Toch kregen we in de loop van het jaar de vraag van journalisten of we misschien over een glazen bol beschikten? Een beetje ironisch was het wel: we waren al twee jaar bezig met een tentoonstelling over epidemieën, die op 15 april 2020 zou worden geopend door Koning Willem Alexander. Maar dat kon niet doorgaan door de uitbraak van een epidemie. Een hele indringende periode in onze recente geschiedenis volgde en die duurt nog steeds voort.

Met de tentoonstelling *Besmet!* wilden we waarschuwen voor een nieuwe onbekende ziekte die zomaar opeens de kop op kan steken. De Wereldgezondheidsorganisatie, WHO, zet sinds 2018 de zogenoemde ziekte X op de lijst van ziektes waarop we ons moeten voorbereiden omdat ze mogelijk tot een internationale noodsituatie kunnen leiden. En toen was daar Corona. De ziekte X kreeg een gezicht. En hoe actueel de tentoonstelling ook was, we werden ook meteen ingehaald door de actualiteit. Waarschuwen was niet meer nodig. We waren met z'n allen diep doordrongen van de impact die een nieuwe infectieziekte kan hebben. In plaats daarvan wilden we ons publiek de kans geven om terug te blikken op de afgelopen tijd. En we wilden wat scherper aanzetten wat de overeenkomsten en verschillen zijn tussen het heden en het verleden. Wat kunnen we leren van het verleden? En hoe kunnen we de kans op een volgende pandemie zo klein mogelijk maken? Ook verzamelden we objecten gerelateerd aan Covid-19 om toe te voegen aan onze collectie zoals de ampul van de allereerste vaccinatie in Nederland. Zo documenteren we deze indringende periode voor ons nageslacht.

De tentoonstelling *Besmet!* laat heel goed zien wat de visie van Rijksmuseum Boerhaave is voor de toekomst. De komende jaren gaan wij de roemruchte collectie en geschiedenis van het museum nog meer verbinden met de actualiteit en maatschappelijke discussies over de prangende vragen van nu, onder het motto *Podium voor de toekomst*. Dat geeft het museum nog meer maatschappelijke betekenis in een tijd waarin de wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen steeds sneller gaan.

Het is bijzonder hoe het museum zijn missie goed heeft kunnen vervullen in deze turbulente tijd vanwege de tentoonstelling *Besmet!* en de aanverwante programmering. De gemiddelde bezoekerswaardering van de tentoonstelling was een 8,1.

Daarnaast waren er natuurlijk ook grote uitdagingen: door beperkingen heeft het museum aanzienlijk minder publieksinkomsten kunnen genereren. Dankzij de ontvangst van de aanvullende cultuursubsidie van het Ministerie van OCW, kostenbeheersing en steun van bedrijfspartners hebben we het jaar 2020 financieel toch goed kunnen afsluiten. Rijksmuseum Boerhaave heeft daarnaast voor de 1ste tranche NOW gelden ontvangen, maar zal dit terugbetalen na ontvangst van de aanvullende cultuursubsidie. Gelukkig heeft het museum al het eigen personeel met tijdelijke en vaste contracten in dienst kunnen houden.

Ondanks de sluiting van het museum ontvingen we 63.925 bezoekers, toch nog 55% van het bezoekersaantal van het recordjaar 2019 waarin we 115.835 bezoekers verwelkomden en het museum de European Museum of the Year Award won. De zeer actuele tentoonstelling *Besmet!* heeft hier zeker aan bijgedragen. In totaal ontvingen we 10.664 leerlingen in Rijksmuseum Boerhaave. In 2020 kon de bijzondere educatieve samenwerking met JES Rijnland doorgaan, ondanks dat het museum gesloten was. De WeekendKlas ging op excursie naar buiten om daar opdrachten te maken om deze online klassikaal verder uit te werken. In de WeekendKlas zitten talentvolle leerlingen van 10 tot 12 jaar met een multiculturele achtergrond en zijn 30 zondagen per jaar in het museum aanwezig, en krijgen daar aanvullend onderwijs. Door deze samenwerking krijgen we nieuwe doelgroepen in het museum, en organiseren we meerstemmigheid. Dat helpt ons in ons streven om een inclusiever museum te worden.

In 2020 is het museum opnieuw 'Kidsproof' bevonden en de museuminspecteurs waardeerden ons gemiddeld met een 8,6. Kidsproof is een initiatief van de Museumvereniging.

Op 5 oktober werd de Irispenning tijdens de Avond van Wetenschap & Maatschappij uitgereikt door juryvoorzitter Louise Gunning-Schepers aan Lowlands Science. De Irispenning is een samenwerking met de andere wetenschapsmusea NEMO Science Museum en Teylers Museum. Het is een prijs om instellingen, projecten of personen te bekronen die een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan de toenemende aandacht voor wetenschap en technologie in de samenleving. Het doel van de musea is om daarmee niet alleen een belangrijke bijdrage te leveren aan het belang van wetenschapscommunicatie, maar ook om originele en effectieve vormen van wetenschapscommunicatie te stimuleren.

Reflectie op de uitvoering van het activiteitenplan 2017-2020

rijksmuseum
boerhaave

Rijksmuseum Boerhaave is december 2017 heropend na een ingrijpende verbouwing en herinrichting in 2016 en 2017. De verbouwing betrof met name een nieuw klimaatstelsel, vernieuwing van de elektriciteitsbedrading, en het plaatsen van voorzetrampen. Daarnaast is de vaste presentatie totaal vernieuwd, en niet langer chronologisch maar thematisch ingericht. Verder zijn het entreegebied, de museumwinkel en de horecagelegenheid opnieuw ingericht. Ook is de website vernieuwd en heeft het museum een nieuwe corporate identity, met daarbij een nieuwe naam, namelijk *Rijksmuseum Boerhaave*.

De herinrichting is zorgvuldig tot stand gekomen op basis van een doelgroepen-analyse en -strategie van Onderzoeksbureau Motivaction en focus- en expertgroepen die bij de ontwikkeling betrokken zijn. Dat het nieuwe museale concept succesvol is, bleek in eerste instantie uit de reactie van onze bezoekers. Maar we mochten ons ook verheugen in enthousiasme van de internationale vakjury van het European Museum Forum: zij kenden ons in 2019 de European Museum of the Year Award toe.

“De uitzonderlijke publiekswaarde van dit museum komt voort uit zijn kunstzinnige benadering van wetenschapscommunicatie. Belangrijke en fraaie objecten worden geïnterpreteerd met behulp van de nieuwste technologieën en persoonlijke verhalen van degenen die gedreven worden door hun passie voor het verwerven van kennis. Het resultaat is wetenschap met een menselijk gezicht, die nieuwsgierigheid en verwondering opwekt en een breed publiek betreft bij debatten over belangrijke wetenschappelijke en ethische vraagstukken van onze tijd.”

- Uit het juryrapport, European Museum of the Year Award 2019

Daarnaast zijn er vele andere (internationale) prijzen gewonnen voor de nieuwe presentatie, corporate identity en educatie.

Het vernieuwde museale concept leidde tot het recordaantal van 115.835 bezoekers in 2019. Ook het educatieprogramma voor scholen was succesvol. In 2019 volgden 29.377 leerlingen lesprogramma's over onder meer wiskunde, duurzaamheid en ziekte & gezondheid. De bezoekers waren goed verdeeld over het primair onderwijs (10.552), het voortgezet onderwijs (10.875) en middelbaar beroeps- en hoger onderwijs (7.950). De gemiddelde waardering voor ons totaalaanbod was een 8,6 in 2019. 2020 was een uitzonderlijk jaar, maar in de voorafgaande jaren lagen de eigen inkomsten op een duurzaam niveau met 41% van de structurele rijksbijdrage in 2017, 36% in 2018 en 33% in 2019.

Met een drietal nieuwe functies hebben we een stevig fundament gelegd voor onze toekomstplannen. Met de nieuwe stafafdeling Development & Partnerships en het bijbehorende Hoofd werken we aan duurzame meerjarige partnerships. De afdeling Bedrijfsvoering & Financiën is versterkt met twee nieuwe functies. Het Hoofd Gebouw- en Tentoonstellingsbeheer voorziet in de behoefte aan meer interne expertise op het gebied van gebouwbeheer nu we het onderhoud van het museumgebouw en het depot in Alphen aan den Rijn in eigen beheer hebben. Het Hoofd Sales & Events zorgt ervoor dat we de slagkracht van onze hospitality kunnen verbeteren en onze eigen inkomsten kunnen verhogen.

Publiek & Presentatie

Tentoonstellingen

Rijksmuseum Boerhaave maakt tentoonstellingen die er toe doen. De tentoonstellingen sluiten aan bij de actualiteit en het maatschappelijk debat, waardoor het museum relevant is en daarmee aantrekkelijk voor onze (potentiële) bezoekers.

We kennen twee typen tentoonstellingen:

1. De *tijdelijke tentoonstelling* met als primaire doelgroep de volwassen bezoeker, maar ook geschikt voor families met kinderen vanaf 8 jaar;
2. De *familietentoonstelling* met als primaire doelgroepen families en het onderwijs, maar ook interessant voor de volwassen bezoeker.

Daarnaast haken we op gezette tijden met diverse kleine pop-up tentoonstellingen aan bij de wetenschappelijke actualiteit.

De coronacrisis miste zijn uitwerking op ons tentoonstellingsbeleid niet. De familietentoonstelling *Spelen met Wiskunde* moest vanwege de 1,5 meter uitgangspunten tijdelijk worden weggehaald en de geplande openstelling van de tentoonstelling *Besmet! - over epidemieën vroeger en nu* op 15 april werd uitgesteld. Gelukkig was dit van tijdelijke aard en kon Koning Willem-Alexander de tentoonstelling op 16 juli alsnog openen. *Besmet!* was oorspronkelijk geprogrammeerd tot 14 maart 2021, maar omdat de tentoonstelling zo actueel is, is hij verlengd tot 9 januari 2022. Om kosten te besparen hebben we de voorbereiding van een andere tijdelijke tentoonstelling stopgezet.

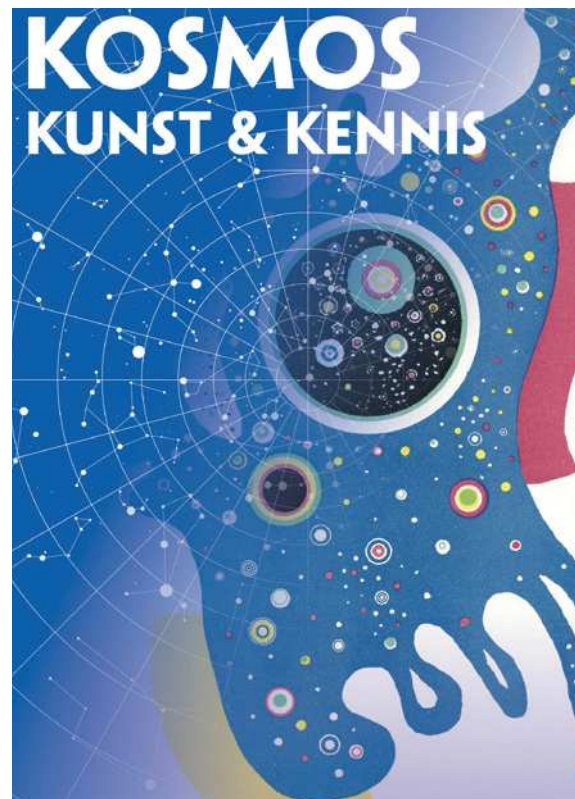
Tijdelijke tentoonstellingen

Kosmos: Kunst & Kennis (10 oktober 2019 - 15 maart 2020)

In de tentoonstelling *Kosmos: Kunst & Kennis* ervaart de bezoeker dat de fascinatie voor het heelal van alle culturen en alle tijden is. Zowel wetenschappers als kunstenaars hebben de hemel door de eeuwen heen op talloze manieren verbeeld. Prof. dr. Ewine van Dishoeck, de veel gelauwerde Leidse hoogleraar moleculaire astrofysica, vervulde de rol van gastconservator. Ze bracht de verbeelding van wetenschappers en kunstenaars samen, met objecten die het brede spectrum van de Oosterse tot Westerse kunst- en cultuurhistorie, van de Romeinse tijd tot nu besloegen. Ook de interactiviteit werkte uitstekend: een foto van jezelf op de maan, een bijzonder observatorium en de spectaculaire onderdompeling in een nachtelijke hemelgewelf met geprojecteerde afbeeldingen van de sterrenbeelden uit de *Leidse Aratea*, een perkamenten manuscript van meer dan 1000 jaar oud. Geïnspireerd door de prachtige beelden en de bijzondere verhalen, en geconfronteerd met diverse lockdowns, besloten we deze tentoonstelling een virtueel vervolg te geven dat nog altijd via de website te bezichtigen is.

Directeur Amito Haarhuis heet Koning Willem-Alexander welkom en leidt hem, in gezelschap van conservator Mienke te Hennepe, rond door de tentoonstelling.

Campagnebeelden van de tentoonstellingen in 2020

Besmet! - over epidemieën vroeger en nu (16 juli 2020 - 9 januari 2022)

De tentoonstelling kende een ongebruikelijke start. De opening van de tentoonstelling over epidemieën op 15 april werd uitgesteld door de uitbraak van een epidemie. Ook noodzaakte deze het museum tot een actualisering van de invalshoek. In een tijdsbestek van drie maanden realiseerden we een nieuwe bezoekerservaring die de ongekende actualiteit van de coronapandemie tot uitdrukking bracht in combinatie met treffende historische parallellen. Aangespoord door de positieve ervaring in *Kosmos: Kunst & Kennis* zochten we opnieuw naar het bijeenbrengen van wetenschappelijk erfgoed en bijzondere kunstwerken. Voor de tentoonstelling kregen we bijzondere bruiklenen uit binnen- en buitenland, zoals de Plague Dress van de Engelse kunstenares Anna Dumitriu en het kunstwerk *A Cluster of 17 Cases*, een bruikleen van *Blast Theory* over de verspreiding van Sars. De historische wasmoulagages van ziektebeelden uit Dresden en de eigen collectie illustreren hoe de recente gebeurtenissen te vergelijken zijn met wat er in het verleden is gebeurd. De coronapandemie noodzaakt ons de tentoonstelling up-to-date te houden. De samenwerking met het Nederlands Instituut voor Beeld & Geluid biedt ons de mogelijkheid om de introfilm steeds weer te actualiseren.

Virtuele tentoonstelling

In samenwerking met VRED (Virtual Reality Educatie) is de tentoonstelling *Besmet!* ook virtueel toegankelijk gemaakt op www.Museum360.nl. Dit is mogelijk gemaakt door een subsidie van het Ministerie van OCW.

Podcastserie

Bij de tentoonstelling maakten we een zesdelige podcastserie *Besmet!* die verhaalt over de uitbraken van epidemieën vroeger en nu. Met persoonlijke verhalen over onze samenleving in deze turbulente tijd. Wetenschappers als Marion Koopmans, Hanneke Schuitemaker, Lotte Jensen, Damiaan Denys en Floor Haalboom geven de thema's van de tentoonstelling een extra diepgang, en trekken opmerkelijke parallellen tussen die actuele verhalen en inzichten uit de geschiedenis. De podcastserie is ongekend populair: op 5 februari 2021 was deze al 10.000 keer gedownload.

Publicatie

In samenwerking met Walburg Pers kwam de publicatie *Besmet! Angst voor de onzichtbare vijand* tot stand. De rijk geïllustreerde publicatie laat zien hoe snel overdraagbare ziekten kunnen leiden tot eenzaamheid, uitsluiting en angst – maar ook tot creativiteit, nieuwe oplossingen en verbondenheid. Experts uit de medische wereld, historici en conservatoren van Rijksmuseum Boerhaave verdiepten zich in de thema's van de tentoonstelling en vertelden aan de hand van historische en eigentijdse kunstwerken hoe een ongreepbaar virus van de ene op de andere dag het leven ontwrict.

Familietentoonstelling

Spelen met Wiskunde (was gepland tot juni 2021, maar is afgebouwd tijdens de eerste lockdown).

In deze familietentoonstelling spelen we in op de jongerencultuur: we nemen helden als uitgangspunt om begrippen als snelheid, tijdmeting, kansberekening, mechanica en navigatie op een aantrekkelijke manier te presenteren. Max Verstappen en Doutzen Kroes, maar ook de tot de verbeelding sprekende *strandbeesten* van Theo Jansen, illustreren de fenomenen, steeds in combinatie met objecten uit de eigen museale collectie. Ook het speciaal ontwikkelde educatieve programma bij de familietentoonstelling *Spelen met Wiskunde*, werd goed geboekt.

Pop-up tentoonstelling

Diabetes type 1 de wereld uit! (28 oktober 2020 - 9 mei 2021)

In samenwerking met *Stichting JDRF Nederland* werkten we aan de tentoonstelling *Diabetes type 1 de wereld uit!* Bezoekers krijgen in een multimediale presentatie de impact van type 1 diabetes op het dagelijks leven van mensen te zien. Ook leren ze over mogelijke oplossingen.

Mensen met type 1 diabetes moeten altijd hun bloedsuikerwaarden in de gaten houden en bijsturen wanneer dat nodig is. Zo ook wetenschapsjournalist Diederik Jekel, die al sinds zijn zeventiende type 1 diabetes heeft. Het in de hand houden van zijn bloedsuiker is continu een uitdaging en heeft een voortdurende impact op zijn leven. Hoe moeilijk het is om hiermee te leven, deelt hij in de multimediale presentatie.

De bezoeker ervaart de dagelijkse impact van type 1 diabetes door in een vraag- en antwoordspel met Diederik zelf belangrijke keuzes te maken in verschillende situaties en ziet zo zelf direct het effect daarvan.

Rondreizende tentoonstelling en tentoonstellingen elders

Mechanical Circus

Na eerdere standplaatsen in Europa deed de reizende tentoonstelling het afgelopen jaar Nieuw-Zeeland aan. De tentoonstelling *Mechanical Circus* was van 1 november 2019 t/m 27 april 2020 te zien in het Puke Ariki Museum in New Plymouth.

De tijd van de zonnewijzers (januari t/m juni 2020), Eise Eisinga Planetarium

De tentoonstelling laat de bezoeker kennismaken met het belang van tijdmeting en de rol die zonnewijzers hierin hebben gespeeld. Rijksmuseum Boerhaave gaf belangrijke zonnewijzers in bruikleen en werkte intensief samen aan de totstandkoming van de tentoonstelling in het Eise Eisinga Planetarium in Franeker.

Nevenprogrammering

De activiteiten en evenementen sluiten vaak aan bij de tentoonstellings-programmering of de actualiteit. Ook sluiten ze aan bij thema's van landelijke insteek. De programmering van de Museumweek, de Open Monumentendagen en het Weekend van de Wetenschap zijn hier voorbeelden van.

De inzet en omvang van evenementen is ambitieus, en tot maart kon alle geplande programmering gewoon doorgang vinden. Daarna gooide het coronavirus en de lockdowns roet in het eten. Maar er deden zich ook nieuwe kansen voor.

We hebben hiermee een nieuw type bezoeker ontmoet. Daarover later meer.

Lezingen

De programmering verhoudt zich tot het doelgroepenbeleid van het museum. Zo organiseren we lezingen voor de volwassen bezoeker volgens de succesvolle Salon Boerhaave formule, en lezingenreeksen voor de jeugd, in het kader van de MuseumJeugdUniversiteit.

Salon Boerhaave

We organiseerden twee Salon Boerhaave lezingenreeksen. In samenwerking met de Museumvereniging organiseerden we in het voorjaar een viertal lezingen rondom de tentoonstelling *Kosmos: Kunst & Kennis*.

Conservator Tiemen Cocquyt vertelde museumkaarthouders over diverse thema's uit de tentoonstelling. Daarnaast was er in het najaar een lezingenreeks gekoppeld aan de tentoonstelling *Besmet!*.

Vooruitlopend op de openstelling van *Besmet!* (de opening was gepland op 15 april 2020) sprak viroloog Raoul de Groot over het coronavirus dat toen nog in aankomst leek. Hij ging in op het verschil tussen feit en fabel, besprak de wetenschappelijke feiten over de verspreiding, de aanpak, de ziekteverschijnselen en raakte aan het nut van het dragen van een mondkapje. Op 31 oktober gaf professor Daniel Curtis een Engelstalige lezing over de pest. Als kenner van de Lage Landen zette hij uiteen hoe de bevolking zich in vroegere eeuwen voorbereidde op terugkerende epidemieën. Op 12 december stond Covid-19 centraal. Jaap van Dissel, directeur van het Centrum voor Infectieziektebestrijding van het RIVM en lid van het Outbreak Management Team, deelde de laatste kennis en inzichten rond het coronavirus. Twee lezingen kwamen door de tweede afgekondigde lockdown te vervallen.

MuseumJeugdUniversiteit

De lezingenreeks van de MuseumJeugdUniversiteit had als vanouds een gevarieerd programma. Dr. Emma Brakkee vertelde over haar passie als wiskundige voor vlakverdelingen, prof. dr. Leo Visser van het LUMC ging als expert op het gebied van infectieziekten in op de actualiteit van het coronavirus en besprak de aanleiding en de totstandkoming van vaccins. Onder de titel 'Zijn diabetespatiënten straks allemaal cyborgs?' belichtte onderzoeker Helga Blauw de veelbelovende mogelijkheden van de ontwikkeling van een kunstmatige alvleesklier voor Diabetes type 1 patiënten. Haar lezing sloot aan bij de pas geopende pop-up tentoonstelling over type 1 Diabetes in het museum en de wereld diabetesdag op 14 november.

Samenwerking

We werken graag en vaak samen met collega-instellingen. Al jaren programmeren we een succesvolle lezingenreeks met Studium Generale van de Universiteit Leiden. Samen met het Lorentz Center organiseren we Engelstalige *public lectures* ter afronding van internationale wetenschappelijke workshops bij het Lorentz Center. Op 28 januari sprak Thijs Bosker over 'Plastic Pollution' en vertelde hoe milieuwetenschappers het risico van plasticvervuiling beoordelen, met een focus op microplastics.

Hybride lezingen

Als alternatief voor de geringe toegestane capaciteit aan toehoorders van lezingen hebben we de livestream omarmd. We hebben professionele technische materialen aangeschaft om lezingen ook via de livestream voor luisteraars en toeschouwers thuis open te stellen. Vanaf september waren we klaar om te beginnen met deze hybride events, waarbij we maximaal 30 bezoekers live in de congreszaal ontvingen en een oneindig veel groter aantal via de livestream thuis bereikten. Heel blij zijn we met de vele complimenten die we kregen van onze bezoekers over de hybride aanpak van de lezingen. Vooral voor oudere bezoekers biedt de livestream de mogelijkheid kennis te blijven opdoen van ons mooie aanbod aan lezingen. Onze livestream gebruikers waardeerden onze programmering gemiddeld met een 8,3 (112 respondenten).

Vakantiewerkshops

De vakantieweken staan in het teken van praktische knutselworkshops voor de jongere bezoekers. In de workshop in de voorjaarsvakantie maakten de jonge bezoekers sterrenlantaarns en zonnestelsels passend bij de tentoonstelling *Kosmos: Kunst & Kennis*.

Door de heropenstelling van het museum per 1 juni konden de geplande workshops in de zomervakantie doorgaan. Deze stonden volledig in het teken van de tentoonstelling *Besmet!*. Geïnspireerd op de 17de eeuwse pestmaskers fabriceerden kinderen hun eigen pestsnavelmasker. En voor de jongere kinderen was er een microbe kleurplaat. In de herfstvakantie voegden we het altijd populaire maken van een hoestdrankje toe aan de activiteiten.

Evenementen

Evenementen als de Museumnacht en het Leidse Short Film Festival hebben vaak een sterke 'twist' in de programmering en gaan gepaard met ludieke ontmoetingen die bezoekers interesseren die niet vanzelfsprekend tot onze reguliere bezoekers gerekend worden. Op deze manier verleiden we nieuwe doelgroepen om kennis te maken met het museum. Veel evenementen konden door de coronamaatregelen niet doorgaan, of zijn vervangen door digitale alternatieven.

DNA Dialoog

Wereldwijd is er veel discussie over de vraag of we het DNA van embryo's mogen aanpassen. Van oktober 2019 t/m oktober 2020 reisde de DNA-dialoog door het hele land en onderzocht hoe Nederlanders denken over het aanpassen van embryo-DNA. De uitkomsten van alle DNA-dialogen worden in een rapport verzameld en in 2021 aan de minister aangeboden. De laatste dialoog vond in september bij ons plaats. Onder leiding van gespreksleider Eef Grob gingen experts met de aanwezigen in de zaal en ook met kijkers thuis via de livestream in gesprek.

Wereld Aids Dag

Op 29 november hebben we ter ere van de Wereld Aids Dag (1 december) een middag georganiseerd rond hiv en aids. Onder de titel 'Verhalen uit de frontlinie, verpleegkundige zorg tijdens de Aidsepidemie, 1981-1996' sprak historicus Hugo Schalkwijk over de bijzondere rol van verpleegkundigen. Aanvullend konden de bezoekers de *VR Stigma Experience* ervaren, een virtuele confronterende ontmoeting met persoonlijke verhalen over de diagnose hiv.

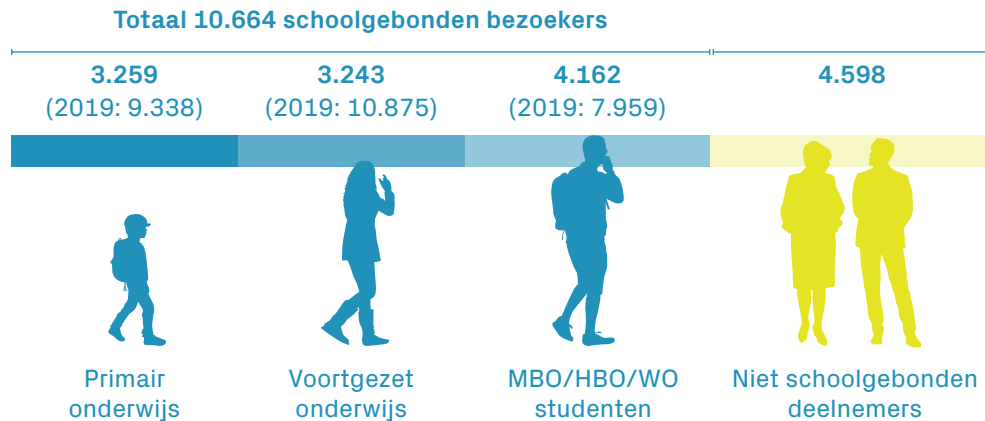
Educatie

Ondanks de twee periodes van totale lockdown, en de beperkte mogelijkheden voor ontvangst van schoolgroepen in de periodes ertussen, hebben we toch nog 10.664 leerlingen ontvangen.

Door de strikte naleving van de 1,5 meter voorschriften moesten we ook ingrijpen in de opstelling: de MaakStudio, de creatieve doerimte voor het ontwerpen van technische producten, werd gesloten. De educatieve familietentoonstelling *Spelen met Wiskunde* hebben we tijdelijk weggehaald. Gelukkig wisten we voor deze tegenvallende omstandigheden nieuw aanbod te creëren. Het hele museum is, inclusief de tijdelijke tentoonstelling *Besmet!*, virtueel te bezoeken en het onderwijs heeft de beschikking over aantrekkelijk en gevarieerd digitaal lesaanbod. Vanzelfsprekend aangesloten op de kerndoelen met de inzet van ons wetenschappelijk en medisch cultureel erfgoed. Ook voor de kinderen thuis bedachten we leerzame en uitdagende werkvormen.

Educatie in aantallen:

Educatieve bezoekers Rijksmuseum Boerhaave 2020

Fysiek aanbod

Aangepast bezoek aan het museum

Tijdens de coronapandemie hielden we optimaal rekening met ieders veiligheid. Daarom ontving het museum -buiten de 20 weken dat het museum gesloten was- alleen schoolbezoek op de maandagen en de overige doordeweekse dagen tot 11.00 uur 's ochtends. Op deze tijden was het museum exclusief geopend voor schoolklassen. Op deze manier konden we scholen én dagbezoekers veilig ontvangen. Het is onze maatschappelijke opdracht om bezoekers te laten ontdekken wat het belang is van wetenschap voor het leven van nu. Met onze tijdelijke tentoonstelling *Besmet! over epidemieën vroeger en nu* zijn we actueler dan ooit. Daarom concentreren we onze onderwijsprogramma's momenteel vooral rond het thema gezondheid voor zowel het primair en voortgezet onderwijs als het middelbaar beroeps onderwijs. Vanwege de ongekeerde populariteit bieden we voor 3 havo/vwo het programma *Wiskunde A, B of C* aan.

Lesmateriaal bij de tentoonstelling *Besmet!*

Vanwege de langere looptijd van de tijdelijke tentoonstelling *Besmet!* besloten we om alsnog een bijbehorend educatief programma te ontwikkelen. Met opdrachtenboekjes voor de bovenbouw van havo/vwo en het mbo bezoeken de leerlingen/studenten zelfstandig de tentoonstelling. De scholen waarderen dit ongebegeide programma. Het biedt de school meer vrijheid dat leerlingen de tentoonstelling individueel kunnen bezoeken met een opdrachtenboekje.

Uitgelicht: het mbo

Door de nabijheid van het mboRijnland in Leiden is de samenwerking de afgelopen jaren al geïntensiveerd. Vooral onze medische collectie in de themazaal *Ziekte & Gezondheid* leent zich voor de studenten Gezondheidszorg. Na de totstandkoming van het programma *Handen uit je mouwen* hebben we de leerlingen ditmaal uitgenodigd om animaties voor de tentoonstelling *Besmet!* te maken. In totaal werkten 19 studenten van de opleiding Graphics/Mediavormgeving van het mboRijnland aan vier animaties voor de tentoonstelling *Besmet!*. Deze zijn op de digitale magazines in de tentoonstelling en op de museumwebsite te bekijken.

Digitaal aanbod

Aangespoord door de coronacrisis is het museum vanaf 2020 ook digitale producten gaan ontwikkelen voor scholen. In samenwerking met VRED (Virtual Reality Educatie) is de hele vaste presentatie en de tijdelijke tentoonstelling *Besmet!* virtueel toegankelijk gemaakt op www.Museum360.nl. Dit is mogelijk gemaakt door een subsidie van het Ministerie van OCW. Het hele museum is in hoge resolutie 360-graden-foto's gefotografeerd. Leerlingen kunnen met een VR-bril vanuit school het hele museum bezoeken. In 2020 hebben we ons toegelegd op algemene vragen die bezoekers tijdens deze virtuele kennismaking kunnen beantwoorden. In 2021 leggen we de laatste hand aan het bijbehorend lesprogramma. Specialisten van Erfgoed & Onderwijs bij Kennisnet, docenten en museumcollega's hebben met ons meegedacht over passend digitaal onderwijs vanuit Rijksmuseum Boerhaave.

Primair onderwijs: *Ik weet 't!*

Gesprekken met leerkrachten van het primair onderwijs wezen uit dat digitaal onderwijs aantrekkelijk is als er video's of virtuele gastlessen aan gekoppeld worden. Zo ontwikkelden we de videoserie *Ik weet 't!*. Hierin staan bepaalde objecten uit onze collectie centraal, waar we praktische vragen en doe-opdrachten bij ontwikkelen. In de opdrachten sluiten we natuurlijk aan bij de kerndoelen en we maakten gebruik van onze al eerder ontwikkelde thuisopdrachten. Voor het komende jaar gaan we experimenteren met virtuele gastlessen waarbij de museumdocenten op zaal in gesprek gaan met de leerlingen over bijzondere objecten en hun betekenis.

Voortgezet onderwijs en mbo

Uit de gesprekken met docenten uit het voortgezet onderwijs en mbo bleek dat het virtuele museum welkom is. Graag nodigen zij de leerlingen/studenten uit om zelfstandig de 360-graden tour te doen en hen de vragen in de kubussen te laten maken. Door de teksten en de vragen op de doelgroep af te stemmen trekt vooral de virtuele rondgang door de tijdelijke tentoonstelling *Besmet!* volop aandacht.

Binnen- en buitenschools leren

Verwonder om de hoek

Rijksmuseum Boerhaave participeert in de langjarige samenwerking van Leidse musea en andere culturele partners in het programma Cultuureducatie met Kwaliteit. In dat kader neemt het museum deel aan het project *Verwonder om de Hoek*, een vervolg op het *Verwonderpaspoort*, in 2018 bekroond met de Museumeducatieprijs van de Museumvereniging. Binnen het project *Verwonder om de hoek* zorgen de Leidse musea ervoor dat 'natuur, wetenschap en techniek' een volwaardige plek krijgen binnen het aanbod van cultuureducatie. We zetten in op meer verbinding tussen binnen- en buitenschools leren. We maken die verbinding zichtbaar op een online platform. Leerkrachten, ouders/verzorgers, culturele instellingen en kinderen gebruiken het platform om te ontdekken wat de regio Holland Rijnland op het gebied van cultuureducatie te bieden heeft. Naast het boeken van activiteiten dient het online platform voor het professionaliseren van zowel leerkrachten als culturele instellingen en voor het zichtbaar maken van schooloverstijgende activiteiten in de wijk. Leerlingen vinden hier de Verwonderwereld met verdiepende opdrachten. We hebben een app ontwikkeld waarmee kinderen in hun eigen wijk op expeditie kunnen gaan. Het verbinden gebeurt ook door middel van zogenoemde leerecosystemen, waaronder de *Verwonder om de hoek*-projecten. Hierin zetten kinderen steeds een volgende stap in hun passie of interesse. Focus ligt hierbij op wijken met scholen waar relatief veel kinderen in achterstandsposities naartoe gaan om kansgelijkheid te vergroten.

In 2020 was Rijksmuseum Boerhaave tijdens de pilot actief in de wijk Leiden Zuid-West. Samen met Hortus botanicus Leiden organiseerden we een zesdelige workshopreeks voor kinderen uit deze wijk. Het overkoepelende thema was wetenschap (Hortus: stoeplantjes, Boerhaave: mijn lichaam). Om kinderen te interesseren voor de workshopreeks bezochten we in september diverse scholen in Leiden Zuid-West en gaven daar introductiewerkshops aan kinderen.

De WeekendKlas en de Zomerschool

In 2018/2019 ging de samenwerking met JES Rijnland van start. JES Rijnland is een Leidse organisatie die zich ontfermt over jongeren (leeftijd 10 - 12 jaar) uit kansarmere omgevingen om hen via een zeer doordacht curriculum in een tijdsbestek van twee jaar een betere aansluiting met de maatschappij te bieden. Rijksmuseum Boerhaave is de samenwerking aangegaan rond de onderdelen *WeekendKlas* en *Zomerschool*. In een tweejarig traject verkennen we, met steun van het VSBFonds en Fonds 1818, de kansen om de kinderen zich thuis te laten voelen in het museum en om als museum van deze kinderen te leren. Het museum verzorgt gastlessen op de zondagochtend en leidt de kinderen uitgebreid rond door het museum. Speciale aandacht hebben we voor onze onderwijslokalen waar de kinderen van de *WeekendKlas* op de zondag verblijven. Met de schenking van een naturaliën collectie voor educatieve doeleinden gaan we samen met de kinderen de educatieve ruimte omtoveren tot een rariteitenkabinet.

In de zomer van 2020 vond de tweede editie van de *Zomerschool* plaats. Rond het thema Water ontwikkelden we, samen met JES Rijnland, een volledig nieuw aanbod. De *Zomerschool* is erg populair onder kinderen. Er stonden veel kinderen op de wachtlijst.

Marketing en Communicatie

Hoewel de bezoekersaantallen van het fysieke museumbezoek door de coronacrisis sterk afnamen, liet het gebruik van onze digitale communicatie-instrumenten een grote stijging zien. Met het vergroten van het online aanbod is een nieuwe en succesvolle weg ingeslagen naar het bereiken van bestaand en nieuw publiek. Een mooie en bemoedigende uitkomst in dit grillige jaar.

Free Publicity

In 2020 waren we bijna continu in de pers aanwezig. Dit kwam onder meer door de succesvolle tentoonstelling *Kosmos: Kunst & Kennis* in het eerste kwartaal, de zeer actuele tentoonstelling *Besmet!* en zeker ook door de koninklijke opening in juli 2020.

Hoewel het totale bereik van offline en online (90.749.319) daalde ten opzichte van 2019 (146.850.790) steeg de waarde die deze aanwezigheid vertegenwoordigt enorm: van €2.843.197 in 2019 naar €5.666.430 in 2020.

Website

De website benadrukt de kracht van het ontdekken, en belicht op speelse wijze de werelden zoals die in het museum te zien zijn.

Het websitebezoek steeg ten opzichte van 2019. Het aantal unieke bezoekers was 194.048 (171.316 in 2019), en het aantal bezoeken was 345.615 (245.379 in 2019). De stijging heeft deels te maken met het succes van *Besmet!* en de verplichting om online te reserveren. Daarnaast hebben de grotere inzet op online campagnes en de online strategie ook sterk bijgedragen aan deze stijging. Het online aanbod is sterk gestegen, waardoor een bezoek aan de website bevorderd werd.

Gedurende de sluiting van het museum is veel nieuw online aanbod ontwikkeld met educatieve opdrachten voor kinderen van de basisschoolleeftijd, webinars en longreads over de collectie en actualiteiten door conservatoren, columns van de directeur, beeldverhalen over de collectie, de virtuele tentoonstelling *Kosmos: Kunst & Kennis*, rebussen over de collectie en wetenschappers op social media.

Afgelopen jaar is de website sterk geoptimaliseerd. Met onder meer een betere toegang tot het zoeken in de collectie. Er is tevens een gebruikersonderzoek uitgevoerd. Daaruit blijkt dat de website goed beoordeeld wordt, namelijk met een 8,2. Overigens is bijna de gehele collectie digitaal toegankelijk via de website.

Social Media

De statistieken van de social media zijn in 2020 gestaag gestegen. De grote stijger in dit segment is YouTube, van circa 300 naar 4.300 vertoningen. Dat is het gevolg van een verschuiving in de strategie. We leggen een grotere nadruk op het maken van bewegend beeld. Een ander belangrijk succes is de stijging van 70% volgers op LinkedIn (956 in 2019 naar 1.627 volgers in 2020).

Waardering

Het is een kleine tegenvaller dat het waarderingscijfer in 2020 is gedaald van 8,6 naar 8,1. De lagere beoordelingen door kinderen (bron: MuseumKidsInspecteurs) en door bezoekers met kinderen (bron: bezoekersonderzoek) vallen deels te verklaren door de vele interactieve onderdelen die we door de coronamaatregelen hebben uitgezet, en de familietentoonstelling *Spelen met Wiskunde* die we hebben gesloten. Daar staat tegenover dat de NPS (NetPromotorScore) opzienbarend gestegen is. Onze score van 50,5% steekt heel gunstig af bij de gemiddelde NPS van de museumsector: 45,5%.

Online bereik

	2020
 Websitebezoeken	345.615
 Websitebezoekers	194.048
 LinkedIn-volgers	1.627
 YouTube-weergaven	4.300
 NPS score	50,5%

Collecties

Verzamelbeleid en collectiebeleidsplan

Het denken over het vernieuwen van het verzamelbeleid is verder gegaan en heeft geresulteerd in een eerste nota en een eerste concept van een nieuw collectiebeleidsplan. Begin 2021 zal er een definitieve verzamelbeleidsnota verschijnen, samen met de definitieve versie van het nieuwe collectiebeleidsplan.

Collectie Rijksmuseum Boerhaave

126.000 objecten

Nieuwe aanwinsten

In totaal groeide de collectie met 325 objecten, 118 boeken, separaten en archieven, en 744 prenten.

Bijzonder te vermelden zijn daarbij:

- Johannis Swammerdam: *Historia insectorum generalis, ofte, Algemeene verhandeling van de bloedeloose dierkens : ... t'Utrecht : By Meinardus van Dreunen, 1669.* Schenking van dr. S. Wagenaar.
- Frederic Cuvier: *Dictionnaire des sciences naturelles, dans lequel on traite méthodiquement des différens êtres de la nature ... : suivi d'une biographie des plus célèbres naturalistes ... Paris : L. Hachette ; Jules Renouard et Cie, 1845.* 60 delen, 12 delen platen, 1 deel portretten : illustraties. Schenking: Gorlaeus Bibliotheek.
- *Von dem Gebrauch der geometrischen Instrumenten : durch welchen gelehrt wird alle lengen, braiten, weiten, höch und tieffen, so wol ohne calculation, als mit hulf derselben abmässen ... / Alles durch Iohan Sems und Iohan Pietersz Dou in Niederlandischen Sprach beschrieben ; nun ... in Hochdeutsch vertiert durch Sebastianum Curtium. Amsterdam : bey Wilhelm Jansz, 1616.*
- Een vlinderkast en een torrenkast die sinds 1961 in bruikleen waren van het Koninklijk Huisarchief, zijn in 2020 aan de collectie overgedragen. Ook de portretbuste van Herman Boerhaave (PO1677) die sinds 1981 in bruikleen was van de familie Stokvis is aan ons overgedragen.
- Objecten uit de collectie van het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde, waaronder een complete verzameling van ex libris van Nederlandse medici en een collectie prenten en portretten.

In het kader van modern verzamelen zijn de volgende objecten geacquireerd:

- Eerste antilichaam tegen Covid-sars2, Universiteit Utrecht.
- Gehaakt mondkapje en wc-rol gemaakt door BN'er Karin Bloemen. Laat de maatschappelijke impact van de ziekte zien, omdat dit een uitdrukking is van samen helpen tegen corona.
- Gepersonaliseerde beschilderde klompen door tattooshop Bob in Rotterdam. Op de IC's was het in de eerste golf een probleem dat mensen elkaar niet meer konden herkennen. Door de IC klompen in persoonlijke stijl te beschilderen (door de tattooshop medewerkers die toch in lockdown zaten) werd de corona verpleegafdeling van het Erasmus Ziekenhuis in Rotterdam geholpen. Burgers en medici die samen een oplossing vinden.
- De kunstmatige alvleesklier ontwikkeld door uitvinder Robin Koops. De kunstmatige alvleesklier is een 'zelfregelende pomp' met 2 hormonen en 2 sensoren. Het apparaat regelt zelfstandig je bloedglucosewaarden. Koolhydraten tellen en rekening houden met de hoeveelheid insuline als je (intensief) gaat bewegen, behoort daarmee tot de verleden tijd. Dit is een prachtig voorbeeld van product innovatie door een uitvinder die zelf aan Diabetes lijdt.
- Ook heel interessant zijn de minirobots die we van de Technische Universiteit Eindhoven hebben gekregen. De kleinste robots die op licht werken in Nederland.

Zichtbaarheid

Het fotograferen van de collectie is gestaag doorgegaan; 96% van de collectie is nu van een foto voorzien.

Het aantal bruiklenen betrof ondanks de pandemie toch nog 376 objecten. Om de collectie nog beter zichtbaar te maken, werkt Rijksmuseum Boerhaave samen met NEMO Science Museum, Teylers Museum en het Universiteitsmuseum Utrecht. Het doel is een nationaal wetenschapshistorisch digitaal platform te realiseren, waarbij de afzonderlijke collecties samengevoegd worden. Hierdoor maken we de samenhang van de verschillende gebieden en objecten beter inzichtelijk. Diverse conservatoren hebben zich in het jaar van sluiting begeven op het pad van de social media; er zijn vlogs en blogs opgenomen met collectieverhalen. Ook is er verdieping toegevoegd aan de collectiebestanden.

Protocol

In 2020 is gewerkt aan een Collectiehulpverleningsplan, dat in 2021 afgemaakt zal worden en onderdeel zal uitmaken van een integraal Veiligheidsplan voor het museum.

Wetenschappelijk onderzoek

De conservatoren verrichten, naast hun inhoudelijke bijdragen aan onderwijs en tentoonstellingen, ook wetenschappelijk onderzoek. Dat resulteerde in 15 publicaties.

In 15 publicaties en 23 voordrachten hebben de conservatoren over de collectie en hun onderzoek ernaar publiek gemaakt. Extra aandacht was er voor inclusiviteit in de tentoonstelling, zoals aan de hand van presentaties op congressen.

Restauratie

Er is in 2020 een uitzonderlijk hoog aantal objecten gerestaureerd: 105. Als gevolg van de sluiting was hier extra tijd voor beschikbaar.

Development & Partnerships

De nieuwe stafafdeling Development & Partnerships is vanaf 1 januari 2020 van gestart gegaan. Samenwerken met instellingen en bedrijven is essentieel en getuigt van maatschappelijke verankering. De reeds bestaande samenwerking met het bedrijfsleven wordt door de nieuwe stafafdeling uitgebreid en verduurzaamd door meerjarige partnerships aan te gaan. De proposities die we nu aanbieden zijn (hoofd) partnerships bij tentoonstellingen of thema's in onze toekomstplannen alsook de mogelijkheid om lid te worden van onze Businessclub. De Business Club Rijksmuseum Boerhaave (BCRMB) is in 2020 van start gegaan met de aanmelding van BaseClear B.V. Dit Leidse bedrijf op het gebied van DNA-analyse heeft zich als eerste geëngageerd en daarmee is een meerjarig nieuw partnership geconcretiseerd. Andere verkenningen in 2020 hebben ertoe geleid dat we voor 2021 zeer positieve verwachtingen formuleren rond nieuwe toetreders van de Business Club alsook van partnerships rond tentoonstellingen.

Voor de tentoonstelling *Besmet!* hebben we een nieuwe partner gevonden in Janssen Campus Nederland van Johnson & Johnson. Met onze partner Zorg & Zekerheid hadden we eerder al een meerjarige samenwerking.

Vanuit de waardering van Zorg & Zekerheid voor onze medische onderwijsprogramma's steunde deze organisatie ons meerjarig om alle basisschoolleerlingen uit de groepen 7 en 8 gratis kennis te laten maken met ons programma Ziekte & Gezondheid. Vanuit deze prettig verlopen samenwerking steunde Zorg & Zekerheid ons opnieuw. Ditmaal heeft Zorg & Zekerheid een substantiële bijdrage geleverd aan de tentoonstelling *Besmet!*

Voor de tentoonstelling is inhoudelijk samengewerkt met het RIVM, het LUMC, Stichting Biowetenschappen en Maatschappij en de GGD Hollands-Midden. De tentoonstelling wordt ook mede financieel mogelijk gemaakt door het CHDR en de Van der Mandele Stichting.

Wij koesteren onze huidige corporate partners en richten ons op het verlengen en intensiveren van de samenwerking met hen voor de komende jaren.

We hebben ook aandacht voor onze particuliere vrienden. Het bestuur van de vriendenstichting is nu voltallig en enthousiast aan het werk gegaan om zich samen met ons in te zetten voor onze toekomstambities. We hebben een start gemaakt met mecenaswerving om particulieren ook de gelegenheid te geven om onze ambities voor de toekomst te ondersteunen.

Bedrijfsvoering & Financiën

Huisvesting

De huisvesting van Boerhaave bestaat uit het museumgebouw en twee depots. Alle gebouwen worden gehuurd van het Rijksvastgoedbedrijf. Het museumgebouw is een rijksmonument en in goede staat. Wel staat voor het komende jaar, als onderdeel van de meerjarenonderhoudsplanning, het schilderwerk van het museumgebouw op de agenda. Daarnaast is het vaste- en wifi netwerk verouderd en aan vervanging toe. Dit zal een grote investering vergen in onder andere nieuwe access points. Ook het depot aan de Raamsteeg is een Rijksmonument en tevens in goede staat. In 2019 is er nog veel in beveiliging geïnvesteerd. Wel is het gebouw niet erg functioneel in gebruik en wordt het samen gehuurd met Rijksmuseum van Oudheden. Het andere depot bevindt zich in Alphen aan den Rijn en is een MIBO loods. Naast het feit dat deze loods op afstand staat is het klimatologisch niet ideaal. Het hebben van twee depots met beperkingen is verre van optimaal. Vanuit Rijksmuseum Boerhaave bestaat er dan ook de wens om samen met het Museum van Wereldculturen, Museum De Lakenhal en het Wereldmuseum Rotterdam een nieuw gezamenlijk Collectiecentrum te gaan realiseren in Leiden. Er is hiervoor inmiddels een businessplan gemaakt. De ambitie is om in 2021 tot besluitvorming over te gaan.

Met de strategische ambitie *Podium voor de toekomst* wil het museum de roemruchte collectie en geschiedenis nog meer verbinden met de actualiteit en de prangende vragen van nu. Een belangrijk aspect van deze strategie is de aankoop van het filmhuis *het Kijkhuis*, gelegen naast het museum. De huidige eigenaren van *het Kijkhuis* gaan het filmhuis verplaatsen naar een nieuwe bioscoop aan de Lammermarkt in Leiden. Rijksmuseum Boerhaave heeft het eerste recht op koop van *het Kijkhuis* en is vastgesteld op € 550k. Doel is om extra vierkante meters te realiseren voor de *Life Science Studio*, en functies waarvoor in het museum op dit moment geen plaats is. De *Life Science Studio* wordt dé publieke hotspot voor biotechnologie in Nederland. Inmiddels is het museum in staat om de aankoop zelfstandig te financieren.

Exploitatieresultaat en financiële positie

Financieel heeft het museum veel last gehad van de coronacrisis en was de impact hiervan groot. Het aantal bezoekers werd gemaximeerd en het museum is in totaal 20 weken dicht geweest. Er zijn uiteindelijk 63.925 bezoekers geweest terwijl er 125.000 waren begroot. In 2019 waren er nog 115.835 bezoekers. Het gevolg was dat met name de publieksinkomsten zwaar onder druk stonden en fors lager uitkwamen dan de begroting en in vergelijking met 2019. Hierbij zijn er minder inkomsten uit de verkoop van entreetickets gerealiseerd, zijn er minder scholen geweest, is er minder in de winkel verkocht en is er weinig omzet van horeca en catering geweest. In 2020 waren de publieksinkomsten in totaal € 0,5 mln en komen daarmee ook € 0,5 mln lager uit dan begroot en € 0,4 mln lager dan 2019. Daar stond tegenover dat de lagere publieksinkomsten bijna volledig werden gecompenseerd door een ruimhartige bijdrage van de rijksoverheid en heeft Rijksmuseum Boerhaave € 517k als extra ondersteuning mogen ontvangen. Positief is ook dat er een groei zichtbaar is in de bijdragen van bedrijven. De strategie om meer gelden te genereren voor het *Podium voor de Toekomst* begint zijn vruchten af te werpen.

In totaal is er in 2020 aan bijdragen van particulieren, bedrijven en fondsen € 0,4 mln ontvangen. Dit is conform de verwachting en € 0,1 mln hoger dan 2019. Aan subsidies is in totaal € 5,7 mln ontvangen. Totale baten zijn uitgekomen op € 6,7 mln en € 0,1 mln hoger dan begroot en € 0,4 mln lager dan 2019.

Als gevolg van de coronacrisis is er kritisch gekeken naar de kosten en waar nodig zijn deze verlaagd of uitgesteld. Voorbeelden zijn het verlagen van de kosten van tijdelijke tentoonstellingen en de latere openstelling van *Besmet!* Daarnaast worden er logischerwijs ook minder kosten gemaakt doordat het museum deels dicht is geweest en veel minder bezoekers heeft ontvangen. Zo zijn de kosten voor inkoop voor de winkel en horeca een stuk lager geworden. Ook de kosten voor educatie, marketing en communicatie waren lager. Bij Collectiebeheer is duidelijk merkbaar geweest dat het museum lang dicht was en er weinig activiteiten in het museum hebben plaatsgevonden. Gevolg is dat er veel minder kosten zijn gemaakt dan begroot en ook ten opzichte van 2019. Overschrijdingen van kosten waren er daarentegen ook.

De huisvestingslasten en beheerslasten zijn hoger dan de begroting uitgekomen. Bij huisvesting zijn er hogere kosten geweest als gevolg van gestegen lasten van nutsbedrijven en afrekeningen van het Rijksvastgoedbedrijf. Bij de beheerslasten zijn gedurende het jaar kosten gemaakt voor het talentprogramma en waren er extra kosten voor de werving & selectie voor de invulling van verschillende functies. In totaal zijn de lasten in 2020 uitgekomen op € 6,5 mln en zijn daarmee € 0,4 mln lager dan begroot en € 0,7 mln lager dan 2019.

Door de kosten te verlagen, de positieve ontwikkelingen met Development, en de compensatie van de overheid voor de derving van publieksinkomsten, is het ondanks de coronacrisis gelukt om het jaar financieel goed af te sluiten en een positief resultaat te laten zien. Hiermee is Rijksmuseum Boerhaave in staat om de bestemmingsreserve vernieuwing aan te vullen met € 424.000. Hiermee komt de bestemmingsreserve vernieuwing met deze toevoeging uit op € 589.000. Ook kon de algemene reserve op het gewenste niveau worden gebracht met de toevoeging van de exploitatieresultaat over 2020 van € 323.839. Met dit weerstandsvermogen kan in de toekomst een jaar derving van publieksinkomsten worden opgevangen. Daarmee heeft het museum per 31 december 2020 een algemene reserve van € 996.332.

Eigen inkomsten

De eigen inkomsten van Rijksmuseum Boerhaave bestaan uit die opbrengsten die het museum zelf genereert en in verhouding tot de totale subsidies. Het betreft de publieksinkomsten en bijdragen van particulieren, bedrijven en fondsen. Deze waren als gevolg van de coronacrisis een stuk lager dan 2019. De totale eigen inkomsten waren in 2020 € 1,0 mln en de totale subsidies € 5,7 mln. Hiermee komt het percentage eigen inkomsten uit op 17% tegenover 33% in 2019. Het doel en de ambitie is om de komende jaren weer te gaan groeien naar 30% eigen inkomsten. De groei moet gaan komen van meer bezoekers, verkoop van tentoonstellingen, verhuur van de congresruimte inclusief catering en development.

Balans

De solvabiliteit komt uit op 28% en is de verhouding tussen het eigen vermogen en het balanstotaal (2019: 27%). De current ratio is 4,5 en betreft de vlottende activa gedeeld door de kortlopende schulden (2019: 2,7). Gezien de wijze van financieren is de liquiditeitspositie van Rijksmuseum Boerhaave per 31 december 2020 toereikend.

Het museum maakt geen gebruik van derivaten en/of andere financiële instrumenten ter afdekking van financiële (rente) risico's.

Risico's en onzekerheden

Strategie

Op dit moment bestaat er onzekerheid over de coronapandemie en dit vormt een risico voor bezoekers, medewerkers, bedrijfsvoering en de strategie. De impact is nog steeds merkbaar en het heeft er alle schijn van dat de invloed nog wel een lange tijd kan gaan duren. In het afgelopen jaar is het museum 20 weken dicht geweest voor het publiek. Helaas is ook 2021 begonnen met de situatie dat het museum gesloten is voor het publiek en dat duurt in ieder geval tot 20 april. Gevolg van de sluiting is dat er geen publieksinkomsten worden gegenereerd. Ook de doelstellingen voor het aantal bezoekers en scholieren zijn niet gehaald in 2020, en ook voor 2021 is het maar de vraag of dat gaat lukken. Om nu toch toegankelijk te zijn en het contact met onze bezoekers niet te verliezen, zetten we in op livestreaming van lezingen en workshops. De interesse daarin neemt toe, en het past goed in deze tijd waarin veel online gebeurt. Ook het virtueel kunnen laten zien van het museum en de collectie zorgt ervoor dat op een andere innovatieve manier mensen in aanraking komen met het museum en de collectie. Een mooie bijvangst is dat we daarbij soms ook nieuwe doelgroepen bereiken.

Financieel is de steun vanuit de overheid zeer genereus geweest. Zo heeft Rijksmuseum Boerhaave in 2020 € 0,5 mln aan extra subsidie ontvangen. De extra subsidie komt precies overeen met de derving van publieksinkomsten ten opzichte van de begroting in 2020. Ook voor het lopende boekjaar is duidelijk dat we ondersteuning zullen krijgen. Inmiddels is bekend geworden dat er ruim € 0,3 mln aan extra subsidie is toegekend voor het eerste kwartaal van 2021. Wel blijft het onduidelijk of het museum na 2 maart weer open mag en is het niet zeker dat de overheid door kan blijven gaan met de ondersteuning. Om het risico te verminderen, zetten we er op in om ook op andere manieren gelden te genereren en daarmee de afhankelijkheid van de publieksinkomsten te verminderen. Ook kijken we kritisch naar de kosten en houden we de financiële situatie nauwlettend in de gaten.

De aanschaf, nieuwbouw en inrichting van *het Kijkhuis* vergt een grote investering en het is onzeker of Rijksmuseum Boerhaave dit zelf met behulp van externe middelen kan financieren. Om de benodigde gelden hiervoor te gaan genereren, is het afgelopen jaar de nieuwe functie van Hoofd Development & Partnerships gecreëerd en ingevuld. Samen met de directeur is er een development strategie opgesteld en worden de eerste resultaten daarvan zichtbaar in toegenomen bijdragen van bedrijven. Voor de aanschaf van *het Kijkhuis* in 2022 heeft het museum inmiddels voldoende reserve opgebouwd.

Bij de uitwerking van de plannen voor het nieuwe Collectiecentrum is er een interne werkgroep samen met twee leden van de Raad van Toezicht gestart. Hierbij zijn onder meer de risico's en onzekerheden in kaart gebracht. In de eerste helft van 2021 moet hier meer zicht op komen. Voorbeelden van risico's zijn of er voldoende commitment is van (voldoende) partners, of er een dekking kan worden gevonden voor de transitiekosten (voor Rijksmuseum Boerhaave ongeveer 1,5 miljoen) en of de governance op een bevredigende wijze geregeld kan worden. Qua beheersing wordt er gewerkt met een ervaren projectleider, zijn er meerdere go/no go onderwerpen benoemd en wordt er gewerkt met een business case. Mocht het plan niet gaan lukken, dan zal Rijksmuseum Boerhaave zelf andere alternatieven gaan verkennen voor het goed huisvesten van de rijkscollectie.

Operationele activiteiten en huisvesting

Inmiddels werken veel collega's al geruime tijd thuis. Het contact verloopt veelal online of telefonisch. Dit heeft zijn weerslag op het welzijn van mensen maar ook op de samenwerking. Omdat een aantal processen qua bedrijfsvoering nog niet zijn gedigitaliseerd, is daar juist in deze tijd behoefte aan. Informatiesystemen zijn deels verouderd waardoor processen niet goed lopen en relatief veel tijd kosten. De ambitie is om dit jaar dan ook aan de slag te gaan met nieuwe systemen voor storingen, facturen en HR. Daarnaast wordt er ook gekeken of bestaande applicaties goedkoper kunnen en/of er nieuwere versies beschikbaar zijn.

Momenteel worden er twee depots gebruikt voor de opslag van de rijkscollectie. Het depot aan de Raamsteeg in Leiden wordt samen gebruikt met het Rijksmuseum van Oudheden. Het andere depot bevindt zich in Alphen aan den Rijn. Het gebruik van twee depots en het feit dat een depot zich buiten Leiden bevindt is inefficiënt werken. Daarnaast is het depot in Alphen een voormalige MIBO loods. Deze loods is klimaattechnisch gezien minder goed geconditioneerd; er wordt alleen op vocht gestuurd. In de zomer kost het moeite om een museaal klimaat te krijgen. Zeker met broeierig weer is er risico op schimmelvorming, wat helaas blijft terugkomen.

Het risico bestaat dat de objecten structureel worden aangetast door de schimmelvorming. Ter beheersing is nu gekozen om met mobiele luchtdrogers te werken die goed in staat zijn om de gewenste vochtigheidsgraad te bewerkstelligen. Verder zijn in het verleden de belangrijkste objecten uit de collectie al verplaatst naar de Raamsteeg. Het depot aan de Raamsteeg is vanwege het monumentale karakter niet erg functioneel. Het gebouw heeft veel niveauverschillen die niet allemaal met een lift (van voldoende afmeting) bereikt kunnen worden. Verder loopt het contract met het Rijksvastgoedbedrijf eind dit jaar af. Op dit moment is er nog geen duidelijkheid over de periode daarna. Op dit moment wordt eerst de evaluatie van het huidige huisvestingsstelsel afgewacht. In het huidige huisvestingsstelsel is de verantwoordelijkheid voor het beheer & onderhoud van verschillende museumgebouwen per 1 januari 2017 overgegaan van het Rijksvastgoedbedrijf naar een aantal Rijksmusea, waaronder Rijksmuseum Boerhaave. Het museum heeft er voor gekozen het onderhoud en de instandhoudingsinvesteringen voor zijn museumgebouw en het depot in Alphen aan den Rijn in eigen hand te nemen. Alleen voor het depot aan de Raamsteeg is Rijksmuseum Boerhaave niet verantwoordelijk voor het beheer & onderhoud; dit wordt nog gedaan door het Rijksvastgoedbedrijf. De evaluatie van het huisvestingsstelsel vindt momenteel plaats en in het tweede kwartaal van het lopende jaar worden de uitkomsten verwacht. Rijksmuseum Boerhaave ziet graag dat het onderhoud van de Raamsteeg ook in eigen beheer komt, zodat het daarmee meer grip krijgt op de processen.

Verder is er een nieuwe functie van Hoofd Gebouw- en Tentoonstellingsbeheer gekomen en de invulling daarvan heeft ervoor gezorgd dat er expertise in de organisatie is om deze verantwoordelijkheid goed in te kunnen vullen.

Financiële positie

Het risico bestaat dat we als gevolg van de coronapandemie ook de komende jaren structureel minder bezoekers zullen ontvangen. Daarmee komt de financiële positie onder druk te staan wat kan leiden tot structurele negatieve resultaten.

Door kostenbeheersing en succesvolle development activiteiten is het afgelopen jaar gelukt om de financiële positie te versterken en een reserve op te bouwen die een jaar derving van publieksinkomsten kan opvangen. Verder doen we aan scenarioplanning om zodoende zicht te krijgen op de financiële gevolgen en de mogelijke beheersmaatregelen. Een deel van de kosten is variabel en wordt automatisch minder als de opbrengsten lager worden. Ook kan worden besloten om de kosten niet te maken of uit te stellen. Daarnaast is er recent een nieuwe meerjarenbegroting 2021-2024 opgesteld die een goed inzicht geeft in de verwachte baten & lasten van de komende jaren. Ook is het zo dat de subsidies van het Ministerie van OCW voor de komende cultuurperiode 2021-2024 vaststaan, wat zorgt voor continuïteit. Daarnaast is het beleid erop gericht om in 2024 ook 30% aan eigen inkomsten te realiseren en zodoende de afhankelijkheid van subsidies te verminderen. De eigen inkomsten zijn ook nodig om de plannen voor de nieuwe *Life Science Studio* mee te financieren. Over 2020 zijn de eigen inkomsten door de corona crisis uitgekomen op 17%.

Wet- & regelgeving

De steeds veranderende wet- en regelgeving zorgt ervoor dat je als organisatie je hier constant bewust van moet zijn en moet monitoren wat de impact is.

Een belangrijk maatschappelijk onderwerp is duurzaamheid, waarvoor de doelstellingen zijn vastgelegd in de Klimaatwet. Als wetenschapsmuseum zijn wij het aan onze stand verplicht om duurzaamheid hoog op de agenda te zetten. Voor Rijksmuseum Boerhaave betekent dit waarschijnlijk extra investeringen en het is de vraag hoe die te financieren. Het museumgebouw is een Rijksmonument en wordt gehuurd van het Rijksvastgoedbedrijf en het is niet altijd even scherp te bepalen wie welke kosten voor duurzaamheid zou moeten dragen. Rijksmuseum Boerhaave neemt deel aan een mooi initiatief om voor de deelnemende Rijksmusea een duurzaamheidsagenda te gaan opstellen.

De coronamaatregelen hebben inmiddels een wettelijke basis gekregen waar wij als museum mee te maken hebben. Onzeker is wat de toekomstige impact hiervan zal zijn. Het museum werkt met het Museumprotocol om de veiligheid van de bezoekers en medewerkers zoveel mogelijk te garanderen. Het museum bevindt zich in een gebouw met relatief veel smalle doorgangen en ook de zalen zijn met de vele opstellingen snel vol. Om toch aan de coronamaatregelen te voldoen en de bezoeker een veilig bezoek te garanderen zijn meerdere installaties uitgezet, zijn looppaden zichtbaar aangegeven en is het aantal bezoekers gemaximeerd. Een recent groot publieksonderzoek laat zien dat het publiek zich veilig voelt in de musea en dat de waardering voor de sector erg groot is. Dit geeft vertrouwen dat de maatregelen effectief zijn.

Ook de AVG wetgeving is de laatste jaren verder aangescherpt en dit betekent voor een organisatie dat je moet voldoen aan strengere wetgeving. Risico hierbij is dat je kwetsbaar bent als je te weinig doet aan de AVG en dan niet compliant bent. Rijksmuseum Boerhaave is momenteel bezig met het proces om het bewustzijn intern verder te verhogen. Hierbij werken we samen met een extern bureau dat ons adviseert om de compliance verder te verbeteren. Het blijft een continu proces om je hier als organisatie verder in te ontwikkelen. Daarnaast is er intern een privacy officer aangewezen om als aanspreekpunt te dienen en te bewaken dat Rijksmuseum Boerhaave AVG-proof is.

Code Culturele Diversiteit

Rijksmuseum Boerhaave onderschrijft de Code Diversiteit en Inclusie. Het museum is er voor iedereen en streeft ernaar om voor iedereen een toegankelijke plek te zijn, ongeacht etnische, culturele en religieuze achtergrond, genderidentiteit, leeftijd, opleidingsniveau en beperking.

In de achterliggende jaren heeft het museum al de eerste stappen gezet om diverser en inclusiever te worden. Bij de herinrichting van de museumzalen en de vernieuwingen in entree, horeca en museumwinkel en congresruimte in 2017 is rekening gehouden met mindervaliden; trapliften maken alle zalen bereikbaar, invalidentoiletten zijn aanwezig en in de presentaties is sterk rekening gehouden met de zichtbaarheid, de hoogte van objecten, de tekstlabels en digitale informatie.

In de teksten heeft het museum zich ook gespiegeld aan de richtlijnen uit 'Woorden doen ertoe', een door het Nationaal Museum van Wereldculturen uitgegeven brochure.

Sinds 2019 werkt het museum met JES Rijnland samen om kinderen uit kansarmere omgevingen, veelal ook met een niet-westerse achtergrond, in een tijdsbestek van twee jaar hun zelfvertrouwen te vergroten, hun talenten te ontdekken en hun toekomstperspectief te verbreden. In samenwerking met Shell en IMC Weekendschool participeert het museum in het programma 'Als beste uit de bus', een geheel verzorgd programma voor basisschoolkinderen uit kansarmere postcodegebieden. Sinds 2020 neemt het museum deel aan het landelijke meerjarige project 'Samen Inclusief' van de branchevereniging VSC. Acht musea wisselen ervaringen uit op het gebied van inclusie, de deelnemers volgen trainingen en verkennen nieuwe mogelijkheden om een inclusiever museum te worden. De hele organisatie heeft in het najaar 2020 de scan Diversiteit en Inclusie gedaan. Deze biedt een eerste vertrekpunt voor de breed samengestelde werkgroep die vanaf 2021 in het museum van start gaat.

Governance

Bij de uitvoering van de activiteiten past Rijksmuseum Boerhaave de principes uit de Governance Code Cultuur toe (2019). In de statuten en in het 'reglement bestuur en toezicht' zijn de organisatie en onderlinge verhoudingen vastgelegd.

Het museum heeft zich verbonden aan de Ethische Code voor Musea van de ICOM. Voor wat betreft de externe inkomsten van (bedrijfs)partners houdt het museum zich aan artikel 1.10 van de Ethische Code, waarin staat: "Ongeacht de bron van inkomsten houden musea controle over de inhoud en integriteit van programma's, tentoonstellingen en activiteiten."

Rijksmuseum Boerhaave is een algemeen nut beogende instelling (ANBI) en publiceert de daarvoor vereiste gegevens op de eigen website.

De werknemers van het museum vallen onder de Museum CAO.

Bestuur

De Stichting tot Beheer van het Museum Boerhaave, Rijksmuseum voor de Geschiedenis van de Natuurwetenschappen en van de Geneeskunde, zetelt in Leiden. Rijksmuseum Boerhaave wordt bestuurd volgens een Raad-van-Toezicht-model. Het bestuurlijk proces is hierbij, met uitzondering van het toezicht, in handen van het bestuur.

De directeur van Rijksmuseum Boerhaave is ook de voorzitter van het bestuur (statutair bestuurder) en daarmee de directeur-bestuurder. De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor de algemene en dagelijkse leiding, het functioneren en de resultaten van de organisatie, het financieel beheer en risicobeheer. De manager Publiek & Presentatie is plaatsvervangend directeur bij afwezigheid van de directeur. De directeur-bestuurder is tevens secretaris/penningmeester van de Caecilia Stichting, de vriendenstichting van Rijksmuseum Boerhaave.

De Raad van Toezicht oefent toezicht uit op de directie/het bestuur. De werkgroep remuneratie van de Raad van Toezicht heeft jaarlijks een functioneringsgesprek met de directeur. De Raad van Toezicht evalueert zichzelf jaarlijks.

De directeur-bestuurder en toezichthouders zijn alert op belangenverstrengeling, vermijden ongewenste belangenverstrengeling en gaan op een transparante en zorgvuldige wijze om met tegenstrijdige belangen.

Het salaris en de regeling van de overige arbeidsvoorwaarden van de directeur-bestuurder worden, met inachtneming van de geldende wet- en regelgeving, vastgesteld door de Raad van Toezicht.

De bezoldiging valt binnen de norm van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). De directeur-bestuurder heeft een arbeidscontract voor onbepaalde duur.

Leden van de Raad van Toezicht ontvangen voor de uitoefening van hun functie geen beloning, kosten die door hen worden gemaakt voor de uitoefening van hun functie worden op declaratiebasis vergoed.

Directeur-bestuurder:

Ir. R.H. (Amito) Haarhuis
MSc/MEd

Columnist De Telegraaf; secretaris / penningmeester Caecilia Stichting (de vriendenstichting van Rijksmuseum Boerhaave); lid Raad van Toezicht van Ecsite (het Europese netwerk van science centres en wetenschapsmusea); lid programmaraad van de Museumvereniging; bestuurslid VSC (het landelijk netwerk van wetenschapsmusea en science centres); directeur Koninklijke Hollandse Maatschappij der Wetenschappen; bestuurslid / penningmeester Stichting De Avond van Wetenschap & Maatschappij.

Raad van Toezicht:

Prof. Dr. A.H.G. (Alexander)
Rinnooy Kan
(voorzitter, 1e termijn vanaf
25-09-2018 tot 24-09-2022)

Voorzitter Bestuur AGGT; Voorzitter Raad van Toezicht De Balie; Voorzitter Raad van Toezicht EYE; Voorzitter Raad van Advies Amsterdam Center for Entrepreneurship (ACE); Voorzitter Wetenschappelijke en Maatschappelijke Adviesraad; Voorzitter Big Data Alliance; Voorzitter IAR CWI Instituuts Adviesraad; Voorzitter Maatschappelijke Adviesraad Strategisch Thema Instituten; Lid Raad van Advies Teijin Japan; Lid Raad van Advies Stichting Instituut GAK; Lid van College van Regenten Prof. F. de Vries Stichting; Lid Raad van Commissarissen Siemens Nederland; Voorzitter Raad van Advies Diabetesvereniging Nederland; Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Manifesta; Voorzitter Stichting Avond van Wetenschap en Maatschappij; Lid Raad van Advies Kamp Amersfoort; Ambassadeur KWF Oncode.

Dr. W. (Willem) Bijleveld
(lid, 1e termijn benoemd per
21-09-2019 tot 19-09-2023)

Voorzitter Veluwe Alliantie; Voorzitter Helene Kröller-Müller Fonds; Voorzitter Raad van Toezicht Omniversum Den Haag. Lid Raad van Commissarissen Toerisme VAN Elst; Lid Raad van Toezicht Stichting Koninklijke Defensiemusea Soesterberg; Lid Raad van Advies Nationaal Bomenmuseum / Von Gimborn Arboretum Doorn; Lid Raad van Advies Frans Hals Museum Haarlem; Lid Raad van Advies Gelders Landschap en Kastelen Arnhem.

Ir. R. (Rein) Willems
(financiën/audit, lid, 2e termijn
benoemd per 28-09-2009 tot
27-09-2020)

Vormalig president-directeur Shell Nederland en lid van de Eerste Kamer voor het CDA; voorzitter van de Raad van Commissarissen van het Netherlands Investment Institute (NLII); voorzitter van STEK (Stad en Kerk in Den Haag) en lid bestuur Stichting Administratiekantoor "Fugro".

Prof. Dr. R.J. (Rob) Hamer
(financiën/audit, lid, 1e termijn
benoemd per 28-09-2020 tot
27-09-2024)

Voorheen werkzaam bij Unilever als directeur Unilever R&D Vlaardingen en vice-president Agri-Food External Affairs, in de academische wereld als hoogleraar Wageningen UR. Nu betrokken bij: SFI - Field Lab Circular Plastics: voorzitter van de raad van bestuur, Rathenau Instituut: lid programmaraad, "Het Groene Brein": lid raad van toezicht, NWA: boegbeeld route "Duurzame productie van gezond en veilig voedsel", lid adviescommissie NWA. FoodNexus: voorzitter. VNO-NCW: voorzitter technologiecommissie (tot 30-09-2020).

Prof. Dr. C.L. (Christine) Mummery
(lid, 1e termijn benoemd per
20-09-2019 tot 19-09-2023)

Hoofd van de afdeling Anatomie en Embryologie en Hoogleraar Ontwikkelingsbiologie in het LUMC; lid van de KNAW en KHMW, laureaat van de European Research Council (Advanced Grant); (vice) president International Society for Stem Cell Research; board member ISSCR; associate editor van Stem Cell Reports; redacteur van verschillende wetenschappelijke tijdschriften; SAB Hubrecht Institute, Sartorius, Leuven Stamcelinstituut.

Prof. Dr. Ir. I. (Ionica) Smeets
(lid, 1e termijn vanaf 25-09-2018
tot 24-09-2022)

Hoogleraar wetenschapscommunicatie aan de Universiteit Leiden; columnist voor Volkskrant en New Scientist NL; Juryvoorzitter Libris Literatuurprijs; voorzitter adviesraad CBS Communicatie & Nieuws; voorzitter TWG Science Communication van NeFCA, secretaris bestuur Leids Mediafonds.

De benoeming van leden van de Raad van Toezicht geschiedt voor een periode van maximaal vier jaar, met een éénmalige mogelijkheid tot herbenoeming. De maximale zittingsperiode is derhalve acht jaar.

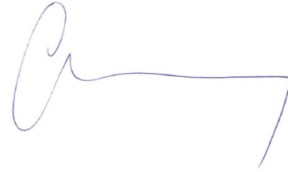
De Raad van Toezicht van Rijksmuseum Boerhaave kwam in 2020 vier keer formeel bijeen; tijdens de vierde bijeenkomst was er ook een ontmoeting met de ondernemingsraad. Daarnaast had de Raad van Toezicht frequent informeel contact met de directie / het bestuur van het museum en de ondernemingsraad.

Onderwerpen die tijdens de vergaderingen aan de orde kwamen, waren de algemene gang van zaken, activiteiten en evenementen, de financiële resultaten en de begroting, de strategie, alsmede de organisatie en het welbevinden van het personeel.

Leiden, 25 maart 2021

Ir. R.H. Haarhuis MSc/MEd,
Directeur-bestuurder
Rijksmuseum Boerhaave

Prof. Dr. A.H.G. Rinnooy Kan,
Voorzitter Raad van Toezicht

Jaarrekening 2020

.....

van de Stichting tot Beheer van het
Museum Boerhaave,
Rijksmuseum voor de Geschiedenis
van de Natuurwetenschappen en van
de Geneeskunde, Leiden

Balans per 31 december 2020

Activa	2020		2019	
	€	€	€	€
Vaste activa				
Materiële vaste activa		5.549.466		6.464.884
Vlottende activa				
Vorraden		21.296		13.979
Vorderingen				
Debiteuren	45.067		74.103	
Belastingen	77.540		151.992	
Overige vorderingen en overlopende activa	209.877		230.773	
		332.484		456.868
Liquide middelen		3.411.769		2.114.982
		3.765.549		2.585.829
Totaal activa		9.315.015		9.050.713
Passiva				
Eigen vermogen				
Algemene reserve	996.332		672.493	
Bestemmingsfondsen OCW	-		-	
Bestemmingsreserves	1.615.983		1.733.004	
		2.612.315		2.405.497
Vorzieningen		33.005		29.934
Langlopende schulden		5.833.550		5.664.777
Kortlopende schulden				
Vooruit ontvangen projectsubsidies	0		22.733	
Schulden aan leveranciers	63.054		241.838	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	103.455		98.893	
Overige schulden en overlopende passiva	669.636		587.041	
		836.145		950.504
Totaal passiva		9.315.015		9.050.713

Categoriale exploitatierekening 2020

	Werkelijk 2020	Begroting 2020	Werkelijk 2019
	€	€	€
Baten			
Opbrengsten			
Directe opbrengsten			
Publieksinkomsten	504.916	982.456	923.228
Overige inkomsten	35.285	44.170	234.796
Indirecte opbrengsten	49.297	57.200	71.746
Totaal Opbrengsten	589.498	1.083.826	1.229.770
Subsidies			
Structurele subsidie Ministerie van OCW			
Erfgoedwet, collectiebeheer	1.237.128	1.230.480	1.200.468
Culturele basisinfrastructuur	2.199.866	2.188.044	2.134.677
Erfgoedwet, huisvesting	1.389.227	1.392.359	1.366.704
Incidentele subsidie	842.693	235.000	636.733
Overige incidentele publieke subsidies	54.000	50.000	72.120
Bijdragen private middelen			
Particulieren incl. vriendenstichting	151.200	152.200	149.900
Bedrijven	224.646	135.100	146.769
Private fondsen	46.000	150.000	29.444
Goede doelen loterijen	96	-	95
Totaal Subsidies/ Bijdragen	6.144.856	5.533.183	5.736.910
Totale Baten	6.734.354	6.617.009	6.966.680
Lasten			
Personeelslasten	2.964.433	3.008.297	2.818.747
Afschrijvingen	945.572	976.903	1.016.937
Huisvestingslasten	1.365.598	1.356.600	1.691.785
Aankopen	161.903	166.200	155.790
Overige lasten	1.089.476	1.432.085	1.499.845
Totale Lasten	6.526.982	6.940.085	7.183.104
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	207.372	-/- 323.076	-/- 216.424
Af: bestemd voor toekomstige dekking van investeringen	-/- 424.000	-/- 215.000	-/- 80.137
Bij: besteding bestemmingsfonds OCW	-	-	2.296
Af: dekking via in het verleden gevormde fondsen	541.021	550.000	618.520
Saldo rentebaten en -lasten	-554	-	267
Exploitatieresultaat	323.839	11.924	324.522

Categoriale en functionele exploitatierekening 2020

Baten	Totaal	Publieks activiteiten	Collectie beheer	Algemeen beheer
Opbrengsten	€	€	€	€
Publieksinkomsten	504.916	504.916		
Overige inkomsten	35.285	35.285		
Indirecte opbrengsten	49.297	49.297		
Totaalopbrengsten	589.498	589.498		
Subsidies				
Erfgoedwet, collectiebeheer	1.237.128		1.237.128	
Culturele basisinfrastructuur	2.199.866	2.199.866		
Erfgoedwet, huisvesting	1.389.227	872.994	197.288	318.945
Incidentele subsidie	842.693		842.693	
Overige incidentele publieke subsidies	54.000	54.000		
Bijdragen private middelen				
Particulieren incl. vriendenstichtingen	151.200		151.200	
Bedrijven	224.646	224.646		
Private fondsen	46.000	46.000		
Goede doelen loterijen	96	96		
Totaal Subsidies/ Bijdragen	6.144.856	3.397.602	2.428.309	318.945
Totale Baten	6.734.354	3.987.100	2.428.309	318.945
Lasten				
Personeelslasten	2.964.433	852.774	1.295.068	816.591
Afschrijvingen	945.572	709.179	94.557	141.836
Huisvestingslasten	1.365.598	858.145	193.932	313.521
Aankopen	161.903		161.903	
Overige lasten	1.089.476	609.643	87.450	392.383
Totale lasten	6.526.982	3.029.741	1.832.910	1.664.331
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	207.372	957.359	595.399	- 1.345.386
Toerekening algemeen beheer		- 835.826	- 509.560	
Resultaat	207.372	121.533	85.839	-

Toelichting algemeen

Algemeen

Bij het opstellen van de jaarrekening van Rijksmuseum Boerhaave zijn de jaarverslaggevingsregels zoals opgenomen in het `Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen subsidieperiode 2017-2020` in acht genomen.

Grondslagen voor de waardering

Tenzij anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen hun nominale bedragen.

Materiële vaste activa

Investerings waarvoor subsidies zijn ontvangen worden geactiveerd en afgeschreven. De ontvangen subsidies worden als de langlopende schulden verantwoord en vallen vrij in lijn met de afschrijvingen.

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen historische kostprijs verminderd met een lineaire afschrijving gebaseerd op de verwachte economische levensduur. De gehanteerde afschrijvingspercentages zijn als volgt:

- Gebouwen, verbouwingen en Terreinen 5%-20%
- Kantoorinventaris 10%-20%
- Kantoor machines & Software 20%-33%
- Museale inventaris 20%
- Restauratieafdeling en Technische dienst 10%-20%
- Overige activa 10%-20%

Vorraden

De voorraden boeken, publicaties en winkelartikelen zijn gewaardeerd tegen inkoopwaarde, onder aftrek van een voorziening voor incourantheid.

Debiteuren

De debiteuren worden gewaardeerd tegen nominale waarde voor zover nodig rekening houdend met een voorziening voor eventuele oninbaarheid.

Bestemmingsreserves

Deze reserves zijn gevormd door besluiten van de directeur bestuurder en na instemming van de Raad van Toezicht. De reserves hebben een specifieke bestemming.

Voorzieningen

Jubileumuitkeringen

De voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen is berekend als de contante waarde van de te betalen uitkeringen waarbij rekening is gehouden met sterfte- en blijfkansen.

Langlopende schulden

De Huisvestingssubsidie betreft de vooruit ontvangen subsidie voor groot onderhoud en instandhoudingsinvesteringen is het niet bestede deel van de huisvestingssubsidie dat in de komende jaren aangewend wordt voor groot onderhoud en (vervangings)investeringen in eigenaars zaken van de museum- en depot gebouwen.

De Investeringssubsidie betreft de ten behoeve van de financiering van investeringen in materiële vaste activa ontvangen investeringssubsidies. De ontvangen investeringssubsidies worden ten gunste van het resultaat genomen gelijk aan de daarop gepleegde afschrijvingen.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Baten en lasten

Opbrengsten en bijdragen worden toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking hebben. Kosten worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Subsidiebaten

De ontvangen structurele subsidiebaten worden opgenomen in het jaar waarin deze toegekend worden. Projectsubsidies worden verantwoord in het jaar waarop ze betrekking hebben.

Pensioenen

Rijksmuseum Boerhaave heeft voor haar personeel een collectieve middelloon pensioenregeling welke kwalificeert als een directe bijdrageregeling. Deze is ondergebracht bij Stichting Pensioenfonds Zorg en Welzijn. De opgebouwde rechten worden jaarlijks gefinancierd. De actuele dekkingsgraad van het pensioenfonds was per 31 december 2020: 92,6% (31 december 2019: 96,5%).

Verdeelsleutels

Bij toerekening van de baten en lasten aan de verschillende museale functies worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Indien mogelijk worden de baten en lasten in zijn geheel aan één functie toegeschreven: de kostenpost 'aankopen' valt bijvoorbeeld in zijn geheel onder 'collectiebeheer'.
- Baten of lasten die niet aan één functie kunnen worden toegerekend worden verdeeld op basis van tijdsbesteding dan wel op basis van vloeroppervlakte.
- De kosten van Algemeen Beheer worden aan het eind van het jaar verdeeld over de functies publieksactiviteiten en collectiebeheer.

Toelichting op de balans

Materiële vaste activa	Gebouwen en terreinen	Kantoor inventaris	Kantoormachine & software	Museale inventaris	Transporteren
	€	€	€	€	€
Boekwaarde per 1 januari	4.649.388	105.992	45.566	1.416.985	6.217.931
(Des) investeringen	-	10.309	13.413		23.722
Afschrijvingen	-/- 355.508	-/- 17.126	-/- 18.999	-/- 484.736	-/- 876.369
Boekwaarde per 31 december	4.293.880	99.175	39.980	932.249	5.365.284
Cumulatieve afschrijvingen	1.296.699	188.765	128.361	2.249.277	3.863.102

	Transport	Restauratie afd en TD	Overige activa	Totaal 2020	Totaal 2019
	€	€	€	€	€
Boekwaarde per 1 januari	6.217.931	89.092	157.861	6.464.884	7.410.963
(Des) investeringen	23.722	6.433	-	30.155	70.858
Afschrijvingen	-/- 876.369	-/- 15.083	-/- 54.121	-/- 945.573	-/- 1.016.937
Boekwaarde per 31 december	5.365.284	80.442	103.740	5.549.466	6.464.884
Cumulatieve afschrijvingen	3.863.102	254.654	173.147	4.290.903	3.345.330

De verzekerde waarde van de, niet onder de huurovereenkomst met het Rijksvastgoedbedrijf vallende, inventaris en inrichting bedraagt € 5.020.000 (taxatie mei 2018).

	2020	2019
	€	€
Vorraden		
Voorraad boeken, publicaties en winkelartikelen	37.337	22.147
Af: voorziening voor incourantheid	-/- 16.041	-/- 8.168
	21.296	13.979
Vorderingen		
<i>Debiteuren</i>		
Nominale vordering	45.067	74.103
Af: voorziening voor oninbaarheid	-	-
	45.067	74.103
Belastingen		
Omzetbelasting	77.540	151.992

	2020	2019
Overige vorderingen en overlopende activa	€	€
Afrekening energiebelasting	80.982	62.340
Pensioenfonds	21.549	6.524
Stichting museumkaart	-	81.029
Vooruitbetaalde kosten	83.268	47.368
Stichting Vrienden van Rijksmuseum Boerhaave	4.117	1.900
Vooruitbetaalde tentoonstellingskosten	-	5.100
Voorraad museumkaarten	13.700	14.083
Diversen	6.261	12.429
	209.877	230.773
Liquide middelen		
Spaarrekeningen	1.998.971	2.097.000
Rekening-courant	1.406.964	14.669
Kasgeld	5.834	3.313
	3.411.769	2.114.982

Eigen vermogen

	Totaal 2020
Algemene reserve	€
Saldo per 1 januari 2020	672.493
Exploitatieresultaat 2020	323.839
Saldo per 31 december 2020	996.332

Bestemmingsreserves	Stand per 1-1-2020	Toevoeging 2020	Besteding 2020	Stand per 31-12-2020
	€	€	€	€
Inrichting museum	1.557.416	10.000	-/- 551.021	1.016.395
Vernieuwing museum	165.000	424.000		589.000
Overige	10.588	-	-	10.588
	1.733.004	434.000	-/- 551.021	1.615.983

De bestemmingsreserves 'Inrichting museum' is gevormd ter dekking van de afschrijvingskosten van de vaste presentatie van Rijksmuseum Boerhaave. De bestemmingsreserve 'Vernieuwing museum' is gevormd voor de kosten van vernieuwing van het museum in de toekomst. De overige bestemmingsreserves zijn gevormd uit van sponsors ten behoeve van projecten ontvangen bijdragen.

Vorzieningen	Jubileum uitkeringen
Stand per 1 januari 2020	29.934
Uitkeringen	-/- 0
Mutatie ten laste (gunste) van de exploitatie	3.071
Stand per 31 december 2020	33.005

Langlopende schulden	Huisvestings subsidie	Investerings subsidies	Totaal 2020
	€	€	€
Stand per 1 januari 2020	1.682.183	3.982.594	5.664.777
Huisvestingssubsidie OCW	1.389.227		1.389.227
Onttrekkingen:			
• Toeslagen aan Rijksvastgoedbedrijf	-/- 353.032		-/- 353.032
• Servicekosten Rijksvastgoedbedrijf	-/- 70.366	-	-/- 70.366
• Loonkosten eigen organisatie	-/- 58.881	-	-/- 58.881
• Verzekeringen	-/- 10.435	-	-/- 10.435
• Kosten onderhoud	-/- 126.430	-	-/- 126.430
• Overige huisvestingskosten	-/- 298.550		-/- 298.550
• Vrijval ten gunste van exploitatie	-	-/- 302.760	-/- 302.760
Stand per 31 december 2020	2.153.716	3.679.834	5.833.550

Kortlopende schulden en overlopende passiva	Stand per 1-1-2020	Toevoeging 2020	Besteding 2020	Stand per 31-12-2020
	€	€	€	€
Vooruit ontvangen projectsubsidies				
Verhoging veiligheidsniveau depot Raamsteeg	22.733	-	-/- 22.733	0

De subsidie 'Verhoging veiligheidsniveau depot' betreft de ontvangen subsidie ten behoeve van de verbetering van de brandveiligheid en de beveiliging van het museumdepot aan de Raamsteeg te Leiden. De werkzaamheden zijn in 2019 grotendeels uitgevoerd en begin 2020 afgerond.

	2020	2019
	€	€
Overige schulden en overlopende passiva		
Vooruitontvangen Museumvereniging	20.579	-
Vooruitontvangen bedragen	190.792	215.121
Ontvangen NOW1	115.536	-
Vakantiegeld	85.766	93.693
Vakantiedagen en overige overloop lonen	86.573	78.957
Diverse posten/ nog te betalen kosten *	170.388	199.270
* € 19.000 heeft betrekking op afspraken van voor 2020	669.634	587.041

Niet in de balans opgenomen verplichtingen en rechten

Gebouwen en collectie

De gebouwen en een substantieel deel van de collectie zijn eigendom van de Rijksoverheid. Voor de gebouwen zijn gebruiksovereenkomsten gesloten tussen Rijksmuseum Boerhaave en het Rijksvastgoedbedrijf. In verband met de wijziging van het rijkshuisvestingsstelsel per 1 januari 2017 zijn nieuwe huurcontracten opgesteld, waarbij het economisch eigendom en de eindverantwoordelijkheid voor de instandhouding van de gebouwen bij de musea worden gelegd.

In 2018 heeft het museum een eerste recht tot koop van het gebouw gelegen aan de Vrouwenkerksteeg 10, 2312 WS - Leiden, het huidige "Kijkhuis", verkregen.

Rijksmuseum Boerhaave beheert ook langdurige bruiklenen van derden, waarvoor hij een verplichting tot instandhouding heeft.

Het museum heeft een aantal overeenkomsten waarin onder andere door middel van periodieke schenkingen, collectiestukken kunnen worden verworven.

Toelichting op de categoriale exploitatierekening

Specificatie Baten	Werkelijk 2020	Begroting 2020	Werkelijk 2019
	€	€	€
<i>Publieksinkomsten</i>			
Inkomsten uit entreegelden en museumkaarten	307.796	555.277	513.548
Inkomsten uit horeca-exploitatie	93.028	223.191	202.735
Inkomsten uit winkelverkoop	87.705	155.488	153.704
Inkomsten onderwijsactiviteiten	16.387	48.500	53.241
Totaal Publieksinkomsten	504.916	982.456	923.228

De publieksinkomsten zijn over 2020 € 0,5 mln lager dan begroot en komt overeen met 48%. Ten opzichte van 2019 is de realisatie € 0,4 mln lager. De sluiting van het museum gedurende 20 weken en de gemaximeerde capaciteit heeft een negatieve impact gehad op zowel de ticket verkopen als ook de inkomsten uit educatie. De horeca inkomsten alsmede de winkelverkoop zijn om dezelfde reden eveneens lager dan begroot en 2019.

Overige inkomsten

Rondleidingen	3.182	21.670	20.305
Verkoop van tentoonstellingen	15.320	15.000	200.128
Overige	16.783	7.500	14.363
Totale overige inkomsten	35.285	44.170	234.796

De totale overige inkomsten zijn iets lager dan begroot uitgekomen maar ruim onder 2019. De overige inkomsten waren in 2019 hoger door de inkomsten uit de verkoop van tentoonstellingen en betreft de reizende tentoonstelling Mechanical Circus. De inkomsten uit rondleidingen blijven achter op begroting en 2019 als gevolg van de tijdelijke sluiting van het museum in 2020.

Indirecte opbrengsten

Inkomsten giften en adoptie voorwerpen	30.061	50.000	24.218
Zaalverhuur t.b.v. evenementen	9.555	7.200	30.939
Overige	9.681		16.089
Totale indirecte opbrengsten	49.297	57.200	71.746

Ook de zaalhuur heeft last gehad van Covid en zorgde voor lagere opbrengsten ten opzichte van de begroting en de realisatie in 2019.

Overige bijdragen uit publieke middelen

Mondriaanfonds, Kosmos Kunst en Kennis	50.000	50.000	-
Mondriaanfonds, tentoonstelling Frankenstein	-	-	72.120
Holland openluchtmuseum, Canon	4.000	-	-
	54.000	50.000	72.120

Bijdragen uit private middelen**Particulieren**

Caecilia Stichting, bijdrage aankoop collectie	140.000	140.000	138.700
Scheningen in natura	11.200	12.200	11.200
Totaal	151.200	152.200	149.900

Bedrijven

ASMI Skipper Boerhaave (afrekening)	4.956	-	20.620
Merck, 'Op recept, 350 jaar medicijnen'	-	-	10.000
Zorg & Zekerheid Besmet, (2019 educatie)	50.000	-	15.482
Galapagos, herinrichting	12.500	12.500	12.500
Sanquin, herinrichting	-	-	12.500
Koninklijke Brill N.V., herinrichting	10.000	10.000	10.000
Philips Nederland B.V., herinrichting	-	-	4.167
Cosine measuring Systems, herinrichting	-	-	2.500
Shell	50.000	50.000	50.000
Du Prie	5.000	5.000	5.000
JDRF Diabetes	37.190	-	-
Janssen Biologics, Besmet!	25.000	-	-
Centre for Human Drug Research	15.000	15.000	-
Overig/ onbenoemd begroting	15.000	42.600	4.000
Totaal	224.646	135.100	146.769

Private fondsen

Prins Bernhard Cultuurfonds, Frankenstein	-	-	24.444
Glass Recordings of Willem Einthoven	-	-	5.000
VSF-fonds	30.000	30.000	-
Boek & Wurm, oogheekundige prenten	-	5.000	-
Van der Mandele Stichting	10.000	10.000	-
VM Stichting Frankenstein	6.000	-	-
Nieuw Vogelenzangfonds	-	20.000	-
Onbenoemd tbv begroting	-	85.000	-
Totaal	46.000	150.000	29.444

Goede doelen loterijen

BankGiro Loterij, museumspel	96	-	95
Totaal bijdragen uit private middelen	406.942	437.300	326.208

Specificatie lasten

Personeelslasten

Salarissen	2.152.226	2.239.000	1.992.472
Vrijval uit de reservering inactiviteit personeel	-	-	-/- 17.512
Salaristoelagen	32.115	43.000	42.131
Inhuur museumdocenten	116.106	177.000	172.482
Inhuur catering museumcafé en evenementen	32.004	15.000	86.593
Inhuur overig	54.454	49.500	55.144
Sociale lasten	348.949	379.913	348.512
Pensioenlasten	229.047	245.839	210.233
Uitkering ziekengeld en doorbelaste loonkosten	-/- 9.613	-/- 140.954	-/- 74.177
Mutatie vakantiedagen	9.145	-	2.869
Totaal	2.964.433	3.008.298	2.818.747

Ten opzichte van 2019 zijn de totale personeelslasten in 2020 gestegen met € 146k en is gelijk aan 5%. De stijging wordt veroorzaakt door uitbreiding van het aantal medewerkers en een indexatie van de loonkosten. Als gevolg van de gemaximeerde capaciteit en de tijdelijke sluiting zijn de inhuurkosten van museumdocenten en catering gedaald.

Personeelsbestand

Per ultimo 2020 is het aantal fte 47,0. Naast de werknemers met een dienstverband worden gedurende het jaar medewerkers ingehuurd via stageovereenkomsten en uitzendbureaus. Per ultimo 2020 waren er daarnaast 36 vrijwilligers actief en komt overeen met 7,4 fte.

WNT-verantwoording 2020

Hieronder volgt het overzicht van de bezoldiging van directeur Ir. R.H. (Amito) Haarhuis MSc/Med.

<i>bedragen x € 1</i>	2020	2019
Functie(s)	Directeur	Directeur
Duur dienstverband	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,00	1,00
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	Ja	Ja
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	Ja	Ja
Individueel WNT-maximum	€ 201.000	€ 194.000
Bezoldiging		
Beloning	€ 122.520	€ 122.591
Bruto onkostenvergoedingen		
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 14.029	€ 14.029
Totaal bezoldiging	€ 136.549	€ 136.620

Er zijn in 2020 geen personeelsleden waarvan de aan loon, salaris en pensioenlasten uitbetaalde bedragen boven het in de Wet Normering Topinkomens vermelde bedrag uitkomen.

Toezichthoudende topfunctionarissen

Hieronder volgt het WNT-verantwoording van de Raad van Toezicht leden. De leden van de Raad van Toezicht hebben in 2020 geen beloning ontvangen. Dhr. Willems is afgetreden per 27-09-2020. Aangetreden per 28-09-2020 is Dhr. Hamer.

<i>bedragen x € 1</i>	Dhr. Rinnooy Kan	Dhr. Willems	Dhr. Hamer	Mw. Smeets	Dhr. Bijleveld	Mw. Mummery
Functie(s)	Voorzitter	Lid/ Financiën Audit	Lid/ Financiën Audit	Lid	Lid	Lid
Duur dienstverband	1/1 - 31/12	1/1 - 27/09	28/09-31/12	1/1 - 31/12	1/1- 31/12	1/1- 31/12
Individueel WNT-maximum	€ 30.150	€ 14.900	€ 5.200	€ 20.100	€20.100	€ 20.100
Bezoldiging 2020	nihil	nihil	nihil	nihil	nihil	nihil
Gegevens 2019						
Duur dienstverband	1/1-31/12	1/1 - 31/12	n.v.t	1/1-31/12	21/09-31/12	20/09-31-12
Bezoldiging 2019	nihil	nihil	n.v.t.	nihil	n.v.t.	n.v.t.

Huisvestingslasten

	Werkelijk 2020	Begroting 2020	Werkelijk 2019
	€	€	€
Voorziening en kosten onderhoud	717.431	812.100	1.101.696
Huur Museum- en depot gebouwen	353.032	343.500	342.571
Nutsbedrijven	178.030	106.000	143.414
Tijdelijke opslag bij derden	0	0	7.815
Opstalverzekering	10.435	10.000	7.839
Schoonmaakkosten	106.670	85.000	88.450
Totaal huisvestingslasten	1.365.598	1.356.600	1.691.785

De totale huisvestingslasten in 2020 waren € 1,4 mln. Deze zijn conform begroting en € 0,3 mln lager dan 2019. Voorziening en kosten onderhoud zijn lager dan begroot door minder lasten van onderhoud. In 2019 waren kosten van onderhoud hoger dan in 2020 vanwege de extra kosten voor beveiliging van het depot aan de Raamsteeg. De lasten van nutsbedrijven zijn gestegen als gevolg van hogere in rekening gebrachte kosten. Schoonmaakkosten zijn hoger dan begroot en gestegen ten opzichte van 2019 als gevolg van Covid.

Overige lasten

De overige lasten bestaan uit de beheerslasten, kosten van de collectiefunctie en de publieksfunctie en worden hierna toegelicht.

	2020	2020	2019
	€	€	€
Beheerslasten			
Directie en administratie	223.659	186.950	233.987
Kleine investeringen en vervangingen	36.322	20.000	35.403
Overige beheerskosten	132.402	145.200	155.448
Totaal beheerslasten	392.383	352.150	424.838

De beheerslasten van in totaal € 0,4 mln zijn € 40k hoger uitgekomen dan begroot. De overschrijding komt overeen met 10% en wordt met name veroorzaakt door uitgaven technische dienst, advieskosten voor onder andere talentmanagement en een dispuut inzake de waterspeeltuin, relatief veel kleine aanschaffingen tot € 2.500 en de kosten van werving & selectie. Ten opzichte van 2019 zijn de beheerslasten daarentegen € 32k lager.

Collectiefunctie

Onderzoek en documentatie	48.815	91.000	80.250
Conservering en restauratie	23.927	41.000	42.498
Collectiemobiliteit	-	25.000	-
Collectiebeheer	7.000	7.000	7.000
Overige kosten	7.708	4.000	4.118
Totaal kosten van de collectievorming	87.450	168.000	133.866

De collectie uitgaven zijn € 80k lager dan begroot en dit wordt veroorzaakt door minder kosten voor de adlib database, minder uitgaven aan digitalisering en restauraties. Daarnaast zijn er bijna geen kosten voor congressen geweest, is het boek over de topstukken nog niet uitgegeven en zijn er weinig kosten voor verzekering van bruiklenen geweest. De begrote kosten voor collectiemobiliteit zijn niet gemaakt en hadden betrekking op inrichting van educatie ruimtes met een aangeboden collectie objecten.

Publieksfunctie

Tijdelijke tentoonstellingen:

Besmet	186.030	150.000	-
Insuline/diabetes	28.620	-	-
Herinrichting Grote Vragen	19.095	-	-
Mechanical Circus	23.229	90.000	168.874
Op recept, 350 jaar medicijnen	-	-	445
Reizende tentoonstelling Antibiotica	-	2.500	2.384
Spelen met Wiskunde	5.304	-	446
Frankenstein	-	-	22.865
Generation Discover Festival	501	2.000	2.305
Boerhaave 350 ^{ste} geboortjaar	-	-	7.139
Kosmos, Kunst & Kennis	23.109	25.000	128.929
Overige	6.632	33.500	33.369
Subtotaal tijdelijke presentaties	292.520	303.000	366.756

De kosten van Besmet! zijn hoger uitgevallen waarbij er een doorontwikkeling is geweest agv Covid. De presentatie van Mechanical Circus als opvolger van Spelen met wiskunde is ook agv Covid niet doorgegaan en zorgde voor lagere lasten.

Vaste presentatie:

Waterland Boerhaave	6.972	8.000	5.865
Anatomisch Theater	14.920	20.000	5.760
Grote Vragen	-	50.000	-
Schateiland Boerhaave	1.655	2.000	21.420
Overige presentaties	19.758	25.000	90.928
Subtotaal vaste presentatie	43.305	105.000	123.973

	Werkelijk 2020	Begroting 2020	Werkelijk 2019
Overige:	€	€	€
Onderwijsprogramma's	33.013	62.500	55.268
Dienstverlening en voorlichting	35.855	83.250	65.164
Werving en PR	81.496	120.500	121.110
Totaal	150.364	266.250	241.542
Kostprijs verkopen winkel en museumcafé	118.804	235.185	206.309
Kleine investeringen museumcafé	4.650	2.500	2.561
Totaal overige lasten	1.089.476	1.432.085	1.499.845

De totale overige lasten zijn € 1,1 mln en daarmee € 0,3 mln lager dan begroot. De onderschrijding komt overeen met 24% en wordt veroorzaakt door de sluitingen van het museum gedurende het afgelopen jaar. Hierdoor zijn minder kosten gemaakt voor onder andere marketing & communicatie en educatie. Ook de kosten van inkoop voor de winkel en het museumcafé waren lager ten opzichte van de begroting en 2019 als gevolg van de sluiting.

Resultaatbestemming

Aan de Raad van Toezicht wordt gevraagd om in te stemmen met het besluit om het exploitatieresultaat over 2020 ad € 323.839 toe te voegen aan de algemene reserve.

	2020	2019
	€	€
Exploitatieresultaat	323.839	199.522

Aan de raad van toezicht van
Stichting tot het beheer van Museum Boerhaave, Rijksmuseum voor de Geschiedenis van Natuurwetenschappen en
van de Geneeskunde
Postbus 11280
2312 WC LEIDEN

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 voor het jaar geëindigd op 31 december 2020 van Stichting tot het beheer van Museum Boerhaave, Rijksmuseum voor de Geschiedenis van Natuurwetenschappen en van de Geneeskunde te Leiden gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting tot het beheer van Museum Boerhaave, Rijksmuseum voor de Geschiedenis van Natuurwetenschappen en van de Geneeskunde op 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen 2017-2020 en de bepalingen van en krachtens de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2020 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen 2017-2020 en de bepalingen van en krachtens de WNT.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2020 voor het jaar geëindigd op 31 december 2020);
2. de staat van baten en lasten over 2020; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting tot het beheer van Museum Boerhaave, Rijksmuseum voor de Geschiedenis van Natuurwetenschappen en van de Geneeskunde zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- bijlage 1: de prestatieverantwoording (Model III);
- bijlage 2: Bruiklenen - Langdurige Bruikleen en korte Bruikleen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen 2017-2020 vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2017-2020 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen 2017-2020.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen 2017-2020 en de bepalingen van en krachtens de WNT. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de instelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Bijlage bij de controleverklaring

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2017-2020, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 29 maart 2021

Horlings Accountants & Belastingadviseurs B.V.

C. Rabe
Registeraccountant

Bijlage 1: Prestatieverantwoording Model III

	2020 *	voorgenomen activiteiten	2019
Prestatieafspraken			
- Tijdelijke tentoonstellingen	6	5	7
- Openingsuren per week	54	54	54
- Bezoeken totaal	63.971	125.000	115.835
waarvan gratis	662	2.500	2.147
- Bezoeken scholen	10.664	33.800	29.377
- Primair Onderwijs	3.259	17.300	10.552
- Voortgezet Onderwijs	3.243	11.000	10.875
- HBO/WO	4.162	5.500	7.950
- Aantal schoolgebonden activiteiten	269	1.393	934
- Openbare activiteiten	352	400	657
- Aantal deelnemers openbare activiteiten	6.052	15.743	18.443
- Aantal bezoeken website	345.615	450.000	245.379
- Aantal unieke bezoekers website	194.048	275.000	171.316

* Museum is 20 weken dicht geweest agv Covid.

Bijlage 2: Bruiklenen, Aanwinsten, Schenkingen, Inschrijvingen

In 2019 waren 261 objecten langdurig uitgeleend met 23 contracten.

- er is een bruikleen retour gekomen uit het VU Medisch Centrum in Amsterdam (07015V)
- een bruikleen is vernieuwd van Museum De Cruquius (09004C), hiervan is één object retour gekomen, één object is gebleven en staat in de vernieuwde vaste opstelling. (20204C)
- een bruikleen aan de Koninklijke Akademie voor Wetenschappen (12016K) is verlengd en vernieuwd (20206K)
- het bruikleen van het National Air and Space Museum, Smithsonian Institution is vernieuwd van 10002N naar 20211N. Het bruikleen zou worden opgehaald, maar door Corona is dat niet doorgegaan.
- de diverse bruiklenen aan NEMO (13016N, 15013N, 17001N, 17020N en 19017N) zijn omgezet naar één contract: 20208N
- een bruikleen aan het Rijksmuseum is retour gekomen (18005R).

In 2021 worden er weer 4 objecten uitgeleend. (20212R)

Aantal	Nummer	Bruikleennemer
1	98012U	Onderzoekinstituut Sterrewacht Leiden – Vaste opstelling Oortgebouw
15	05001K	Kipp & Zonen BV – Vaste opstelling Kipp & Zonen
3	06007M	Museum van het Nederlandse Uurwerk – vaste opstelling 06 Nederlandse Uurwerk
2	06013W	Westfries Museum – Vaste opstelling Westfries Museum
19	07001C	MuseumgoudA – Vaste opstelling MuseumgoudA
15	07013S	Stadsmuseum Harderwijk – Geschiedenis van de Harderwijkse universiteit
13	08005C	COVRA; Nieuwdorp (Vlissingen-Oost) – Permanente opstelling08
5	09003D	Het Dolhuys, nationaal museum van de psychiatrie – Semi-permanente presentatie
2	10012T	Terra Maris – Vaste tentoonstelling
1	12010E	Erasmus Medisch Centrum – Medisch Erfgoed van het Erasmus MC
2	13011C	COVRA; Nieuwdorp (Vlissingen-Oost) – Expositie COVRA
1	13025M	Musschenbroek; Kelsey van -
1	15011L	CHDR – CHDR Leiden Vitrine ontvangsthal
41	15024S	Shell Amsterdam – Vaste opstelling Shell vanaf 2015
1	15031N	Natura Docet Wonderryck Twente -
2	16010C	Cosine mea

Ingeschreven aanwinsten in Adlib

Er zijn 211 aanwinsten ingeschreven, waarvan.

- 6 aankopen
- 1 bruikleen
- 186 schenkingen

Dit gaat om o.a.:

- een vlinderkast en een torrenkast die sinds 1961 in bruikleen waren van het Koninklijk Huisarchief, zijn in 2020 geschonken.
- een portretbuste van Herman Boerhaave (P01677) die sinds 1981 in bruikleen was van de familie Stokvis, is in 2020 geschonken.
- gevonden oud bezit naar aanleiding van o.a. standplaatscontrole en inschrijvingen van restanten in het inschrijfdepot.
- foto's en penningen die uit archieven afkomstig zijn.
- Laatste objecten uit de collectie Bierhorst.
- objecten die te maken hebben met de gebouwde zonnewoningen in Leiderdorp (herkomsten Kristinsson, van der Leek en Meerburg BV)
- collectie instrumenten en portretten van het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde.
- collectie objecten van het Radboud MC
- oogheelkundige instrumenten afkomstig van het LUMC

Aankoop

Aankoop	V35165	Enkelvoudige microscoop	Auktionshaus Saarbrücken	2020-11-10
Aankoop	P20902	Prent stroomsnelheidsinstrument	Black Dog Rare Books	2020-08-25
Aankoop	V35133	Galvanisatie toestel	Bonham (Veiling)	2010-11-01
Aankoop	P20900	Prent met nevels en sterrenstelsels	Castafiore Old Prints	2020
Aankoop	P20876	Schilderij interieur apotheek	Cohen, broers R.H., J.B. en M.N.E	2020-03-20
Aankoop	P20901	Prent Orionnevel	Lyra Nebula Prints Shop	2020

Bruikleen

Bruikleen	V35107	Vaas	Bergsma- Bosscha Erdbrink, Noor	016-06-23
-----------	--------	------	---------------------------------	-----------

Schenking

Schenking	V35137	Ruggeprik simulator	Altay Scientific Group; San Cesareo RM, Italië	2014
Schenking	V35142	Röntgenapparaat	Arbo Unie BV (B.S.C.M van Pelt)	2016-11-18
Schenking	P20894	Foto Schreinemakers tijdens college	Arlman, R.; 's Gravenhage	2013-03-21
Schenking	P20895	Portretfoto Arkel, A.E. van	Arlman, R.; 's Gravenhage	2013-03-21
Schenking	P20896	Foto KSLA laboratorium	Arlman, R.; 's Gravenhage	2013-03-21
Schenking	P20897	Foto KSLA laboratorium	Arlman, R.; 's Gravenhage	2013-03-21

Bierhorst-Schijf, Mw. Hermi (nalatenschap dr. A. Bierhorst)

Schenking	V35047	Rode kruis band		2015-09-26
Schenking	V35048	Halskraag		2015-09-26
Schenking	V35049	Pet		2015-09-26
Schenking	V35050	Tropenhoed		2015-09-26
Schenking	V35051	Instrumenten in kist		2015-09-26
Schenking	V35052	Doktersjas		2015-09-26
Schenking	V35053	Doktersjas		2015-09-26
Schenking	V35054	Morfinepreparaten in doos		2015-09-26
Schenking	V35055	Medicijnen in schoenendoos		2015-09-26
Schenking	V35168	Kleding van A. Bierhorst		2015-09-26
Schenking	V35169	Kleding van A. Bierhorst		2015-09-26
Schenking	V35170	Kleding van A. Bierhorst		2015-09-26
Schenking	V35171	Kleding van A. Bierhorst		2015-09-26
Schenking	V35172	Kleding van A. Bierhorst		2015-09-26

Schenking	V35173	Metaalmicroscoop in kist	Brok, Jos; Ulvenhout	2020-11-28
Schenking	V35177	Kunsthart	Chinn, Douglas	2019-05-24
Schenking	V35135	Krijt in kist	Da Vinci college; Leiden	2010-01-01

DMCR Milieudienst Rijnmond, Bureau Lucht en Energie; Schiedam

Schenking	V35138	Microscopische preparaten (verzameling) in kist		2017-04-01
Schenking	V35139	Geurpreparaten in kist		2017-04-01
Schenking	V35140	Ozontest		2017-04-01

Schenking	V35166	Reumamedicijn filgotinib	Galapagos; Leiden	2017-11-01
Schenking	V35080	Meetlint	Garnier, Jan	2015-11-01
Schenking	P20891	Prent standbeeld Boerhaave	Gogelein, A.J.F.	2018-10-01
Schenking	P20892	Portret Boerhaave, Herman	Gogelein, A.J.F.	2018-10-01
Schenking	P20893	Portret Boerhaave, Herman	Gogelein, A.J.F.	2018-10-01
Schenking	V35042	Microscoop	Gorrée, Marieke	2020-02-27
Schenking	V35043	Microscoop	Gorrée, Marieke	2020-02-27
Schenking	V35044	Microscoop	Gorrée, Marieke	2020-02-27

Schenking	V35045	Microscoop	Gorrée, Marieke	2020-02-27
Schenking	V35131	Toestellen van Friedel in doos	Goubitz, Joke; Amsterdam	2019-01-01
Schenking	V35104	Ridderorde	Haas, Mw. A. de	2011
Schenking	V09933	Vlinderkast	Kon. Huisarchief; Den Haag	2020-03-03
Schenking	V09934	Torrenkast	Kon. Huisarchief; Den Haag	2020-03-03
Schenking	V35046	Distillatieopstelling	Kon. Ned. Chemische Vereniging (KNCV); Den Haag	2004-01-01

Kristinsson (architecten- en ingenieursbureau); Deventer

Schenking	V35126	Warmtewisselaar		020-03-06
Schenking	V35127	Spouwanker		2020-03-06
Schenking	V35128	Luchtcollector		2020-03-06
Schenking	V35129	Isolatieluik		2020-03-06
Schenking	V35129.b	Document(en)		2020-03-06

Schenking	P20935	Pest in Leiden	Kwaadgras, dhr. P.	2020-08-18
Schenking	V35125	Procesunit	Leek, Wim van der	2019-03-01
Schenking	V35134	Pillendoos	Luger, Marie-Pauline; Heerlen	2016-02-25
Schenking	V35056	Röntgen stralingsmeter	LUMC	2016-01-08
Schenking	V35057	Röntgen stralingsmeter	LUMC	2016-01-08

LUMC, Afd. Oogheekunde, Mw. Martine J. Jager

Schenking	V35108	Instrumenten in kist		2020-01-23
Schenking	V35109	Dynamometer		2020-01-23
Schenking	V35110	Oogheekundige instrumenten		2020-01-23
Schenking	V35111	Oogheekundige instrumenten		2020-01-23
Schenking	V35112	Cauterisatie-apparaat		2020-01-23
Schenking	V35113	Lens in doos		2020-01-23
Schenking	V35114	Hoofdloupe		2020-01-23
Schenking	V35115			2020-01-23
Schenking	V35116	Injectiespuit in doos		2020-01-23
Schenking	V35117			2020-01-23
Schenking	V35118	Scalpels in doos		2020-01-23
Schenking	V35119	Scalpel in doos		2020-01-23

Schenking	V35120	Zeef		2020-01-23
Schenking	V35121			2020-01-23
Schenking	V35122			2020-01-23
Schenking	V35123			2020-01-23
Schenking	V35124	Ooglamp in koffer		2020-01-23

Schenking	V35146	Skiascoop	LUMC, Afd. Oogheelkunde, Prof. C.C. Sterk	2010-02-23
Schenking	V35129.a	Document(en)	Meerburg BV; Leiderdorp (Bouw en aannemingsbedrijf)	2020-03-06
Schenking	V35178	Glasdia's in kist	Meinders, Prof. dr A.E.	2019-08-15

Middelkoop, dhr. H. van

Schenking	P20936	Wandkaart duizendpoot (lithobiidae)		2020-10-01
Schenking	P20937	Wandkaart kakkerlak (periplaneta)		2020-10-01
Schenking	P20937.a	Wandkaart kakkerlak (periplaneta)		2020-10-01
Schenking	P20938	Wandkaart honingbij (apis mellifera)		2020-10-01
Schenking	P20938.a	Wandkaart honingbij (apis mellifera)		2020-10-01

Schenking	V35141	Zwavedioxide sampler	Milieudienst Rijnmond, Bureau Lucht en Energie; Schiedam	2017-04-01
Schenking	V35106	PH-indicatoren	Muller, Liesbeth	2018-05-03

Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde (NTvG); Amsterdam

Schenking	P11223	Portretfoto Heije, Jan Pieter		2020-01-06
Schenking	P20904	Portret Helvétius, Claude Adrien		2020-01-06
Schenking	P20905	Portret Daniels, C.E.		2020-01-06
Schenking	P20906	Hoofdoperatie		2020-01-06
Schenking	P20907	Portret		2020-01-06
Schenking	P20908	Portret H. Klinkert		2020-01-06
Schenking	P20909	Portret Place, Thomas		2020-01-06
Schenking	P20910	Portret Burger, H.		2020-01-06
Schenking	P20911	Portret Leeuwenhoek, Antoni van		2020-01-06
Schenking	P20912	Portret Donders, F.C.		2020-01-06
Schenking	P20913	Huisdokter		2020-01-06
Schenking	P20914	Foto		2020-01-06

Schenking	P20915	Foto	2020-01-06
Schenking	P20916	Foto	2020-01-06
Schenking	P20917	Foto	2020-01-06
Schenking	P20918	Foto	2020-01-06
Schenking	P20919	Portret Rijnberk, G. van	2020-01-06
Schenking	P20920	Portretfoto	2020-01-06
Schenking	P20921	Portretfoto Hustinx, E.	2020-01-06
Schenking	P20922	Portret Treub, Hector (Gynecoloog-cbstetricus)	2020-01-06
Schenking	P20923	Portretfoto Lambregts, B.A.M.	2020-01-06
Schenking	P20924	Portret Tussenbroek, Catharina van	2020-01-06
Schenking	P20925	Portret Tilanus, Christiaan Bernhard (Sr.)	2020-01-06
Schenking	P20926	Groepsfoto o.a. Trousseau, Peter, Gimbert, Voyet and Sanné	2020-01-06
Schenking	P20927	Foto	2020-01-06
Schenking	P20928	Portret Weijde, A. J. van der	2020-01-06
Schenking	P20929	Portretfoto Kuhn, C.H.	2020-01-06
Schenking	P20930	Portretfoto van Straub, Manuel	2020-01-06
Schenking	P20931	Portretfoto Hustinx, E.	2020-01-06
Schenking	P20932	Portretfoto Boerema, prof.dr. Ite	2020-01-06
Schenking	P20933	Portretfoto Pekelharing, C.A.	2020-01-06
Schenking	P20934	Foto	2020-01-06
Schenking	V35149	Pupil afstandsmeter in doos	2020-01-06
Schenking	V35150	Verlostang in doos	2020-01-06
Schenking	V35150.a	Document(en)	2020-01-06
Schenking	V35151		2020-01-06
Schenking	V35152	Oogspiegel in doos	2020-01-06
Schenking	V35153	Microscoop met kist	2020-01-06
Schenking	V35154		2020-01-06
Schenking	V35155	Stempel	2020-01-06
Schenking	V35156	Stempel	2020-01-06
Schenking	V35157	Plakette	2020-01-06
Schenking	V35158	Trepanatie-instrumenten in kist	2020-01-06
Schenking	V35159	Kopsnepper	2020-01-06

Schenking	V35160	Wetsteen	2020-01-06
Schenking	V35161		2020-01-06
Schenking	V35162	Verbandspullen in doos	2020-01-06
Schenking	V35163	Microscoop met kist	2020-01-06
Schenking	V35164	Oogspiegel	2020-01-06

Radboud MC, afdeling Radiologie; Nijmegen

Schenking	V35060	Rontgenbuis	2019-02-27
Schenking	V35061	Stereokijker	2019-02-27
Schenking	V35062	Stereokijker	2019-02-27
Schenking	V35063	Geissler buis	2019-02-27
Schenking	V35064	Bronchografieslang	2019-02-27
Schenking	V35065	Rontgenbuis	2019-02-27
Schenking	V35066	Rontgenfoto	2019-02-27
Schenking	V35067	Beeldversterker	2019-02-27
Schenking	V35068	Plumbicon opnamebuis	2019-02-27
Schenking	V35069	Rontgenlineaal	2019-02-27
Schenking	V35070	Schedel	2019-02-27
Schenking	V35071		2019-02-27
Schenking	V35072	Rontgenbuis	2019-02-27
Schenking	V35073	Rontgenbuis	2019-02-27
Schenking	V35132	Gedenkpenning	2019-02-27

Schenking	V35079	Projector	Spek, Katinka van der	2020-03-11
Schenking	P01677	Buste Herman Boerhaave	Stokvis, P.C.M. en J.G.M. Stokvis; Denemarken	2020-12-01

Suermondt, Willem Frederik (nalatenschap)

Schenking	V35097	Verzetskruis	1988-12-01
Schenking	V35098	Penning	1988-12-01
Schenking	V35099	Penning	1988-12-01
Schenking	V35100	Penning	1988-12-01
Schenking	V35101	Verzetskruis	1988-12-01
Schenking	V35102	Verzetskruis	1988-12-01

Schenking	V35130	Telmachine	TNO; Leiden	2019-12-03
Schenking	V35136	Ergograaf	TNO; Zeist	2018-09-01
Schenking	V35143	Vloeistofpreparaat long	TNO; Zeist	2018-09-01
Schenking	V35144	Vloeistofpreparaat long	TNO; Zeist	2018-09-01

Tropenmuseum Amsterdam

Schenking	P20877	Glasnegatief		2014-02
Schenking	P20878	Foto		2014-02
Schenking	P20879	Foto		2014-02
Schenking	P20880	Foto		2014-02
Schenking	P20881	Foto		2014-02
Schenking	P20882	Foto		2014-02

Schenking	V35105	Beademingsapparaat	TU Delft, BioMechanical Engineering	2020-07-02
Schenking	V35174	Robot	TU Eindhoven	2020-06-02
Schenking	V35175	Robot	TU Eindhoven	2020-06-02
Schenking	V35176	Robot	TU Eindhoven	2020-06-02

Tuinman, Jan; Arnhem

Schenking	V35091	Declinatorium		2012-04-25
Schenking	V35092	Telegraafrelais		2012-04-25
Schenking	V35093	Lens op statief		2012-04-25
Schenking	V35094	Lens op statief		2012-04-25
Schenking	V35095	Samengestelde microscoop met kist		2012-04-25
Schenking	V35096	Hydrostatische balans in kist		2012-04-25

Unilever Research; Vlaardingen

Schenking	V35058	Wandsterktemeter in kist		2010-01-20
Schenking	V35059	Overall		2010-01-20
Schenking	V35074	Penetrometer		2010-01-20
Schenking	V35075	Kolonieteller		2010-01-20
Schenking	V35076	Laboratoriumglas		2010-01-20
Schenking	V35077	Referentiemonster		2010-01-20

Schenking	V35078	Centrifuge	2010-01-20
-----------	--------	------------	------------

Vliet, P. van der; Vlaardingen

Schenking	V35081	Geluidsmeter	2019-12-20
Schenking	V35082	Geluidsmeter	2019-12-20
Schenking	V35083	Geluidsmeter	2019-12-20
Schenking	V35084	Geluidsmeter	2019-12-20
Schenking	V35085	Geluidsniveau-analysator	2019-12-20
Schenking	V35086	Geluidsmeter	2019-12-20
Schenking	V35087	Geluidscalibrator	2019-12-20
Schenking	V35088	Geluidsmeter	2019-12-20
Schenking	V35089	Bandrecorder	2019-12-20
Schenking	V35090	Accessoires bij geluidsmeter	2019-12-20

Oud bezit of herkomst nog onbekend

	P20875	Promotiepartij J. Kroon		
	P20883	Portret Cornarius, Janus	Onbekend	
	P20884	Portret Cordus, Valerius	Onbekend	
	P20885	Affiche opstijging luchtballon		
	P20886	Foto's Keesom archief		
	P20887	Foto's Keesom archief		
	P20888	Foto's Keesom archief		
	P20889	Foto's Waterman archief		
	P20890	Foto De Boer archief		
	P20898	Prent De triomf van welwillendheid		
	P20899	Onderbenen met elephantiasis		
	P20903	Schematische tekening		2020
	P20939	Wandkaart molecuul	Onbekend	
	V35103	Optotypen leeskaart Braille		
	V35145	Defibrillator	Onbekend	
	V35147	Elektro-encephalograaf (eeg-apparaat)		
	V35148	Trefplaat voor Bol Cyclotron		
	V35167	Gravitatiegolf detector (MiniGRAIL)		

**rijksmuseum
boerhaave**

rijksmuseumboerhaave.nl